Թ. ՏԱՐԻ 2456 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 24 ԱՐԵԳ 4384 31 ՄԱՐՏ 1892 15 ՌԱՄԱԶԱՆ 1309 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.
ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ.
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ նահանգաց	Տարեկան	դահեկան արծաթ	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ տպուած օրինակ	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
[illegible] թղթատարի ծախքը միօրինակ		Դրուշ	50

[illegible] ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les an
AUX BUREAUX sont reçues
U JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՐՏ 31/12 ԱՊՐԻԼ 1892

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

«ԱՐԱՐԱՏ» ԱՄՍԱԳԻՐ ԷՋՄԻԱԾՆԻ

Յորմէ հետէ Գեր. Արիստակէս եպիսկոպոս Սեդրակեան Սինոդի անդամ և գործնականապէս Սինոդի ատենապետ եղաւ Տեղապահ Գեր. Երեմիա Սրբազանի առաջարկութեամբ, Էջմիածնի վանքին և Ռուսահայոց ազգային-եկեղեցական վերին վարչութեան մէջ տեսնուած կարգ մը կուսակցական և անձնական փոփոխութիւններու հետ, Արարատ ամսագրին վրայ եւս ուշագրաւ դարձում մը երեւցաւ։ Այս հանդէս, որ սահմանուած էր կրօնական և բանասիրական շահեկան հրատարակութիւններ ընելու և Հայրապետական և Սինոդական որոշումներն արձանագրելու, եղաւ կուսակցական թերթ մը՝ Տեղապահ-Արիստակեսեան հատուածին մասնաւոր հայեցքն ու տնօրինութիւնները ջատագովող և հակառակորդները պախարակող, մանաւանդ աքսորեալ երկու եպիսկոպոսները դատափետող։ Ո՛չ միայն իր սահմանեալ շաւղէն դուրս ելաւ Արարատ, այլ և հասարակ թերթերու պահած արժանապատուութեան չափն ալ կորոյս, Տեղապահ Սրբազանին կամ Սեդրակեան եպիսկոպոսին պաշտօնական կամ անձնական արարքը պատմող և քննադատող լրագրաց այնպիսի կոպիտ ոճով մը պատասխանելով, որ իբրեւ լուրջ թերթ նկատողութեան առնուելու իրաւունքը կը կորուսանէ, և կ'անցնի այն տեսակ հրատարակութեանց կարգն որոց անհեթեթութեանց դէմ միակ արժանաւոր պատասխանը լռութիւնն է։

Արարատ այն աստիճան անձնական օրգան մը դարձած է որ նոյն իսկ իր Տնօրէն-Խմբագիր՝ Կաթողիկոսական կոնդակաւ ի պաշտօն կոչուած Դաւթեան Արիստակէս եպիսկոպոս՝ Նոր-Դարի մէջ իր ստորագրութեամբ հրատարակեալ հետեւեալ նամակաւ բողոք կը բառնայ Արարատի այժմեան ուղղութեան դէմ, ինքզինք յայս ընթերցող հասարակութեան պատասխանատուութենէ զերծ կացուցանելու համար։ Գեր. Դաւթեան Սրբազանի այս նամակն արժան կը համարինք ի մէջ բերել, ցոյց տալու համար թէ ո՛րպիսի անկում մը կրած է Արարատ։ Այս բողոքն հրատարակելով, չենք կրնար մեր ցաւը չյայտնել որ Մայր-Աթոռոյ պաշտօնական ամսաթերթէն սպասուած չէզոքութիւնը չէ յարգուած։ Տփղիսի մէջ եւ այլուր թե՛րթ կը պակսէր Տեղապահ—Արիստակեսեան կուսակցութեան շահերուն վրայ հսկելու համար, մանաւանդ երբ այն կուսակցութիւն գիտէ ծառայութիւնները գնահատել ըստ արժանւոյն։ Կարելի չէ՞ր պաշտպանել այդ անձնական շահեր՝ յարգելով հանդերձ Արարատի վեհութիւնն, և թող տալով որ հմուտ խմբագրութեան մը շնորհիւ Արարատ շարունակէր մտաւոր սնունդ մատակարարելով հայ բանասիրութեան։

* * *

Մեծապատիւ Պ. Խմբագիր

Որ և է անձնաւորութեան իշխանութիւնը, իրաւունքն և պարտքերը հիմնուած են մեծաւորի դէպ ի իւր ստորադրեալն ունեցած վստահութեան վրայ. այդ վստահութեան չափին համեմատ պաշտօններ են բաժանւում, իրաւունքներ և պարտքեր են սահմանւում և վերջապէս գործելու ասպարէզ է տրւում ստորադրեալին որոշ հրահանգների, որոշ կանոնների սահմանում։

Այնուհետեւ գործելու ազատութիւնը յայտնի սահմանների մէջ ստորադրեալին է թողնւում և մեծաւորի միջամտութիւնն աւելորդ, ապօրէն և վարչական սկզբունքին հակառակ մի բան է դառնում։ Այս գիտէ ամեն մի քիչ թէ շատ վարչական հմտութիւն ունեցող անձն։

1887 թ. դեկտ. 1ին հանգուցեալ Հայրապետն ազգիս յանուն Սինոդի մի կոնդակ արձակեց (ընդ համար. 604), որով պատուիրւում է «նշանակել զանդամ դորին (Սինոդի) զնախագահն Տպարանական ժողովոյ՝ զգերապատիւ Արիստակէս եպիսկոպոսն Դաւթեան՝ խմբագիր Արարատ ամսագրոյ»։

Այն օրից իմ բոլոր ազատ ջանքերս Հայրապետի վստահութիւնն արդարացնելու մէջն անցուցի կարողութեանս չափ, հաւատարիմ մնալով «Արարատի» բուն նպատակին և ուղղութեանն իբրեւ մի կրօնական-բարոյական թերթի։

Հայրապետի մահից յետոյ հոգեւոր բարձրագոյն իշխանութեան հակակրութիւնը ծանրացաւ «Արարատի» վրայ և արձակուեցաւ պաշտօնից իմ օգնականս, որ Հայրապետի կոնդակով էր հաստատուած. միջամտութիւնները խմբագրութեան գործում աւելացան և վերջապէս «Արարատ»ը, ինչպէս տեսան ընթերցողները դեկտեմբեր, յունուար և փետրուար ամիսների համարներից, իւր ձեւը, բովանդակութիւնը և ուղղութիւնը փոխեց, անունը միայն պահելով։

Թերեւս ընթերցողները մեղադրեն խմբագրին՝ այդ փոփոխութիւնն ինձ վերագրելով։ Հասարակութեան արդար դատաստանից ազատ մնալու համար է, որ ձեր թերթի միջոցով կը խնդրեմ սիրելի ազգայնոցս ուշադրութիւնը գործի էութեան վրայ։

Երբ «Արարատի» դեկտեմբերի (1891) ամսատետրակի «Միաբան» ստորագրութեամբ յօդուածը կարդացի, դիմեցի ուր հարկն էր յայտնելու թէ՝ մի բարոյական-կրօնական թերթի նպատակից դուրս է յարձակումներ գործել այս կամ այն անձնաւորութեան վրայ, մանաւանդ թէ իմ համոզմունքով յօդուածն իսկ արդարութիւնից հեռու է, ուստի անյարմար եմ համարում տպագրել։ Սակայն տպուեցաւ իմ կամքիս հակառակ։ Յօդուածը խմբագրութեան անունով էր գրուած (թէեւ իբրեւ խմբագիր ես տեղեկութիւն անգամ չունէի). հազիւ կարելի եղաւ այդ ստորագրութեան փոխարէն դնել յօդուածագրի ստորագրութիւնը։

Յունուարի ամսատետրակի «Ազգային և պաշտօնականք» վերնագրով տեղեկութիւնները դարձեալ իմ կամքիս հակառակ են տպագրուել։ Փետրուար ամսի «Ազգային»ն՝ ա՛յսպէս է լոյս տեսել.—յօդուածը գրուել է ծածուկ, առաջին մամուլները տպուել են ծածուկ, առանց իմ և նոյն իսկ Տպարանական Ժողովի անդամի և սրբագրչի գիտութեան։ Գրաշարներին պատուիրուած է եղել ոչ մէկի ցոյց չտալ մինչեւ վերջին տպագրութիւնը։

Տպարանում տպագրուելի նիւթերը նախապէս պիտի ծանօթ լինէին Տպարանական Ժողովին և խմբագրին և պիտի սրբագրեն սրբագրիչները։ Եթէ որ եւ է ապօրէն գործ գաղտնի կերպով տպագրուի, պատասխանատուն Տպարանական Ժողովի անդամներն և խմբագրութիւնն է, ապա ուրեմն թէ նրանցից ծածուկ գործ է տպւում՝ անարգութիւն եւ ապօրինութիւն է։ Եթէ յօդուածը «Արարատ»ի ոգուն եւ օրինաւորութեան հակառակ չէր, ուրեմն եւ կարող էր եւ պէտք էր որ խմբագիրն իմանար, իսկ եթէ Տպարանական Ժողովի անդամներն եւ խմբագիրը վստահութեան արժանի չէին, կարծում եմ որ, փոխանակ գաղտնի տպագրելու, եթէ ձեռնհաս էին, պէտք էր բոլորին պաշտօնից արձակել եւ ապա համարձակ տպագրել։

Այս եւ նախընթաց համարների «Ազգային»ների համար խմբագրութեան գործում անտեղի միջամտութեանց համար յանուն օրինաւորութեան բողոքելով հանդերձ ուր հարկն է, անպարտ եմ զգում ինձ հայ հասարակութեան առաջ, յայտնելով, որ ո՛չ միայն իմ ցանկութեամբ չի եղել «Արարատ»-ի փոփոխութիւնը, այլ իմ կամքիս հակառակ։

Իսկ ինչ կը վերաբերի յօդուածների բովանդակութեան ճշմարտութեանը, այդ յետոյ կը պարզուի։

Անդամ Սինոդի և Խմբագիր «ԱՐԱՐԱՏ» ամսագրոյ
ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԴԱՒԹԵԱՆ
Ի 10 մարտի 1892 թ.
Ի Ս. Էջմիածին.

ՔԱՂՈՒԱԾՔ

ԳԱՂԹԱՅԻՆ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Անցեալ հինգշաբթի Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովոյն մէջ սաստիկ վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ գաղթային քաղաքականութեան վրայ, և հինգ ժամ տեւեց։ Կառավարութիւնը Տահոմէի փոքրիկ պատերազմին համար երեք միլիոն Ֆր. ի վարկ մը կը խնդրէր։ Ի սկզբան, վիճաբանութիւնը թոյլ էր, բայց պարոնայք Պ. Փրովօ տը Լօնէ և Պ. Բօլ տը Քասանեաք տաքցուցին։ Առաջինն ըսաւ թէ նախարարութիւնը կը սքօղէ ճշմարտութիւնն, և կարծողներ կան թէ Սուտանի մէջ գտնուած ֆրանսական զօրաց կէսը ջարդ ու կոտոր եղած են արդէն։ Կաթոլիկ կոմս տը Մէօն, որ ատենաբանական մեծ յաջողութիւն մ'ունեցաւ, ցաւ յայտնեց որ նախարարութիւնը ճշդիւ չըսեր ինչ նպատակի դիմելն։ «Ընդարձակ հորիզոններ բացէք մեր առջեւ, ու երկրին համօրէն սիրով պիտի կրէ ամեն զոհողութիւն։ Մեր զինուորք աւելի թեթեւ սրտով մը պիտի մեռնին օտար երկրի մը մէջ, եթէ գիտնան թէ օգտակար պաշտօն մը կը կատարեն հոն։ Գերմանիա, Իտալիա, Անգլիա յառաջդիմութիւններ կ'ընեն Ափրիկէի մէջ, Ֆրանսա ինչո՞ւ անշարժ մնայ Սուտանի մէջ։» Հայրենասիրական ջղին դպչող այսպիսի խօսքերու համար ատենաբանը ջերմապէս ծափահարուեցաւ։ Պ. տը Քասանեաք ըսաւ՝ հանրապետական նախարարութեան գաղթային քաղաքականութիւնն ի սկզբանէ անտի դատապարտելու մտադրութեամբ։ Ատենապետ Պ. Ֆլօքէ հրաւիրեց ատենաբանն աւելի խորհրդարանական բացատրութիւններ գործածելու։ «Այո, պատասխանեց Պ. տը Քասանեաք, Լառուսի բառարանին մէջէն պիտի առնում գործածելիք բացատրութիւններս»։ Այս ակնարկութիւն այնպիսի բառարանի մը յորմէ անճիշդ վկայութիւն մը բերած էր անցեալները նոյն ինքն Պ. Ֆլօքէ՝ ընդհանուր ծիծաղ յառաջ բերաւ, և ատենապետն ինքն եւս խնդաց մնաց երեսփոխանին չուսափոյթ պատասխանին։ Պ. Քասանեաք ըսաւ. «Թոնքինի համար յիսուն հազար զօրք և 500 միլիոն ֆր. կորուսինք։ Կ'երեւի թէ հոդ (ի ֆրանսական Սուտան) մնալու դատապարտեալ ենք՝ զէն ի ձեռին, անապատները պահպանելու համար, մինչ Անգլիա և Գերմանիա ամեն լաւ կտորները ձեռք կ'անցունեն Ափրիկէի կողմէ։ Ջենք կրնար զինուոր մը հեռացնել, եթէ՝ այսօր կամ վաղը՝ պատերազմ ծագի յԵւրոպա։»

Նախարարապետ Պ. Լուպէ բացատրութիւններ տուաւ։ Վիճաբանութիւնն այս շաբաթ օր պիտի շարունակուէր։

ԹՂԹԱԿՑԻ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

Թայմզ ցաւօք կը ծանուցանէ իւր Պերլինի թղթակից Պ. Պրինսի Ռիչարսի յանկարծակի մահն այդ քաղաքին մէջ, պտոյտէ մը դարձին։ Պ. Ռիչարս դեռ երկու օր յառաջ ընդարձակ տեղեկութիւններ ղրկած էր Գերմանիոյ գործոց վիճակին վրայ։ Կաթուածն որուն զոհ գնաց՝ բնաւ մը չէր նախատեսուած։ Իւր 46 տարեկան էր։ Իւր կրթութիւնն ստացաւ յԱնգլիա Իդընի կրթարանին մէջ։ Շատ երիտասարդ էր երբ դուրս գնաց, և մի քանի տարի Ֆրանսա բնակեցաւ։ Ժամանակ մը քարտուղար եղաւ Նափոլէոն Գ. Կայսեր արտաքին գործոց նախարար Պ. Տրուէն տը Լիւսի, ժամանակ մ'ալ Տըքազի դքսին քով նոյն պաշտօնը վարեց, և այս հանգամանօք սերտ ծանօթութիւն ստացաւ Ֆրանսայի քաղաքական գործոց և անձնաւորութեանց վրայ։ Արտաքին քաղաքական խնդրոց վրայ այնքան ընտիր յօդուածներ ղրկեց Թայմզին, որ լրագրին Տնօրէնութիւնն 1882ին իւր ծառայութեան առաւ զինք, և 1885ին, երբ մեռաւ Թայմզին Վիեննայի թղթակից զօրավար Էպըր, Պ. Ռիչարս անոր յաջորդ կարգուեցաւ։ Մինչեւ 1891ի վերջն հոն ծառայեց, և ո՛չ միայն աւստրեւհունգարական լուրեր հաղորդեց, այլ և հմտալից թղթակցութիւններ քաղաքական խնդրոց վրայ և կենսագրութիւններ քաղաքական երեւելի մարդոց։ Տարւոյս սկիզբէն ի վեր ի Պերլին կը պաշտօնավարէր։ Երկրորդ կայսրութեան օրով Ֆրանսայի քաղաքական և ընկերական կեանքը պատկերացնող վէպ մը գրած է [illegible] անուամբ, և ուրիշ գրական երկեր ալ ունի։ Ամուսնացեալ էր և այրի մը եւ փոքրիկ զաւակներ կը թողու։

ԶԱԲԲԱՅԻ ԿՏԱԿԸ

Զաբբա եղբարք Եւանկէլիոս և Կոստանդինոս, որոց առաջինը շատ ժամանակ յառաջ մեռած է և երկրորդը վերջերս, իրենց բովանդակ հարստութիւնն, իբր 20 միլիոն ֆր., թողած են հելլէն կառավարութեան՝ Աթէնքի մէջ Զաբբեան վարժարանի տնօրէնութեան տրամադրութեան ներքեւ դրուելու պայմանաւ։ Արդ, Եւանկէլիոս Զաբբայի թողած կալուածներուն մէկ մեծ մասը Ռումանիոյ մէջ կը գտնուի, և ըստ ռումանական օրէնքին, բարոյական անձնաւորութիւնք, ինչպէս դպրոցի մը տնօրէնութիւնը, չի կրնար անշարժ կալուածներ ժառանգութիւն ստանալ։ Ժառանգութեան այս մասին ուրեմն Ռումանաստանի ձեռքէն ելնելու վտանգ կայ։ Հետեւապէս, Աթէնքի կառավարութիւնը Պուքրէշ ղրկեց հելլէն նշանաւորագոյն փաստաբաններէն մին, և Փեթերսպուրկի հելլէն դեսպան Պ. Փափարիկօբուլօ եւս իւր պաշտօնատեղին երթալէն յառաջ այս խնդրով զբաղելու համար Պուքրէշ պիտի մնայ ժամանակ մը։ Արդէն, Զաբբա եղբարց ազգականք եւս կ'ընդդիմանան կտակին նոյնութեամբ գործադրման։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱԲԵՄ

Լոնտոնի Avenue Theatre թատրոնին մէջ անցեալ շաբթուն թատերական նորութիւն մը ներկայացուեցաւ, Breadwinner (Նեցուկ ընտանեաց, հաց վաստկող) անուամբ։ Հասարակութիւնը ցուրտ ընդունելութիւն ըրաւ, և լրագրաց թատերական քննադատք խստիւ կը դատափետեն, որովհետեւ նիւթն անբարոյական կը գտնեն։ Նիւթն այս է.—Մարդուն մէկն որ ժամանակաւ շռայլ և ցոփ կեանք մը վարած է, յետ ամուսնութեան անձնական տկարութեան պատճառաւ կը հարկադրի թողուլ Լոնտոնի միջնաքաղաքին մէջ ունեցած կարեւոր մէկ պաշտօնն։ Ընտանեաց ապրուստը շահելու համար, կինը կը հարկադրի երգեցիկ գրօսարանի մը մէջ իբրեւ գուսանուհի պաշտօն ընդունիլ, և փառաւոր յաջողութիւն կը գտնէ։ Անգործ այրն այլ եւս բան մը չէ։ Կը զարմանայ և ամօթապարտ կը մնայ. զի կինը տունը չէ, ստիպուած է ամեն իրիկուն այն քաֆէ-շանդանն երթալ իւր պաշտօնը կատարելու։ Ընտանեկան կեանք չէ մնացած։ Երեկոյ մը, երգչուհւոյն հաւատարիմ բարեկամուհիներէն մին անոր տունը կ'երթայ, ուր անգործ Պարոնը միայնակ կը գտնէ, կը ճաշեն, կը խմեն, բայց իրենք օրինաւոր սահմանէն անդին չանցած, կուգայ օրինաւոր կինն, որ իւր կեղծ բարեկամուհւոյն կը հրամայէ դուրս ելնել։ Շանթահարեալ զինովցած էրիկը կ'ընդդիմանայ. «Ինչո՞ւ երթայ, կ'ուզեմ որ կենայ, և արդէն իմ տանս մէջ չէ՞»։—«Քու տա՞նդ մէջ, կը պատասխանէ տիկինը. բայց այս տան ծախքն ո՞վ կը վճարէ, կահկարասեաց, ուտեստի, լուացքի, նոյն իսկ այն Շամբանեային որով զինովցեր ես՝ ծախքն ո՞վ ըրած է, ե՞ս թէ դուն։»

Ֆրանսական լրագիրք կը զարմանան անգլիացի հասարակութեան եւ անգլիական լրագրաց թատերական քննադատներուն խստապահանջութեան, որք իբրեւ անբարոյական կը դատապարտեն այս թատերգութիւն։

Այս դէպք գաղափար մը կուտայ Մանշի երկու եզերքներուն բարոյական տարբեր ըմբռնումներուն վրայ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովն իւր այս շաբաթ աւուր նստին մէջ հետաքրքրաշարժ խնդիր մը որոշեց։ Յայտնի է թէ Խորհրդարանը ժամանակէ մ'ի վեր յանձնաժողովոյ մը նախաքննութեան յղած է «աշխատութեան պայմաններն», ապագային մէջ օրինական ծրագիրներու պատրաստութեան համար, և յանձնաժողովն ալ անխտիր իւր առջեւ կը կոչէ գործարանատէրեր, պաշտօնեայներ, դրամատէրներ և աշխատաւորներ ամեն կարգէ և տեսակէ։ Նորերս ալ մի քանի երկաթուղեաց պաշտօնեայները կանչած էր, և այս վերջնոց մին, Հուտ, որ կ'աշխատի Քամպրիըն Բըլէյնի կալէտոնեան երկաթուղւոյն վարչութեան մէջ, յանձնաժողովոյ ճշմարտութիւնը դրուցելու համար օրինական երդումն ընելէն ետքը, միամտաբար պատմեց թէ իրենց աշխատութիւնը շատ ծանր է։ Այս խօսք ականջն հասնելով պահպանողական երեսփոխան Պ. Մաքլիւրի, որ նոյն ընկերութեան տնօրէններէն մին է, պատժեց զՀուտ՝ պաշտօնանկ ընելով նոյն երկաթուղւոյ ծառայութենէն։ Երեսփոխանք ցաւելով լսելին զայս, իշխանութեան չարաչար գործածում նկատեցին Պ. Մաքլիւրի ընթացքն, ըստ որում Հուտ պատժոյ արժանի չէր՝ ճշմարտութիւնն ըսելու երդումն ընելէն ետքն իւր կարծիքն ինչ որ էր ըսելով, և այս՝ ի խնդրոյ կառավարութեան, որ ի վկայութիւն կոչած էր զինք պաշտօնապէս։ Ուստի, Ժողովոյն շաբաթ աւուր նստին մէջ, առեւտրոյ և աշխատութեան վերաբերեալ գործոց Նախարար Սըր Միքայէլ Հիքս-Պէչ պաշտօ-

---

—)(26)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ՍԱՆՏՐԻՅԵՈՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԳՈՐԾԱՏԱՆ ՊԱՐԻԿԸ

Տարօրինակ դող մը ունի. կը յաջողի իր աչքը զատել բիւրանշոյլ ջուրէն և կը վերցունէ դէպ ի աստեղազարդ երկինքն, որ նոյնպէս կը քաշէ զինք, և կը մրմնջէ.

—Ա՛ռ զիս, Աստուած, ա՛ռ կեանքս։

Իր ակնարկը նորէն կ'իջնէ գետին վրայ. կռթնելով, աւելի վար կը ծռի։ Վտանգաւոր հայեցողութեամբ մը անշարժացած, մօտիկ կ'ընէ ջուրին այս անդադրում վվլուքը որ, տակաւ առ տակաւ, կը թմրեցնէ ուղեղը և կը գրգռէ իր ցնորքը։

Խեղճ աղջիկը անձնասպանութեան գաղափարը կ'ընդունի և շատով մը կը փարժուի անոր, տեսակ մը շլացումով։ Այո, այս վայրկենին, պաղարեամբ կը մտածէ մահուան վրայ, որ իրեն համար փրկութիւն է։

Չի սարսափիր ջուրին աղմուկէն որ կը յորձանապտոյտի հեծաններուն շուրջը և ճագարներ կը պեղէ, ոչ ալ այն սեւ ստուերէն զոր կամուրջին զանգուածը կը ձգէ և որ կը նմանի ալեաց վրայ տարածեալ մեծ քօղի մը, իբր պատանք ծառայելու համար յուսահատներու։

Կապրիէլ կը մտածէ իր ծնողաց և այլոց վրայ զորս ա՛լ չպիտի տեսնէ. կ'ըսէ ինքնին թէ մայրն, հայրն ու եղբայրն ընդ միշտ պիտի անգիտանան իր մահուան պատճառը։

Վար կը ծռի, ոտքերն ա՛լ չեն դըպչիր մայթին, աւելի կը ծռի։ Եւ այս րոպէին, յորմէ ետքը պիտի կորսնցունէ հաւասարակշռութիւնը և պիտի անհետի այս խորունկ ջուրերուն մէկ յորձանքին մէջ, որք կ'արծես կը գոչեն իրեն.

—«Եկո՛ւ, եկո՛ւ, եկո՛ւ։»— Երանութեան բուռն զգայութիւն մը կունենայ և իր ուղեղին մէջ, որ կը հանդարտի, սա մտածումը կը կազմուի.

—Աստուած իրե՛ն կը կանչէ զիս։

Շարժում մըն ալ և Կապրիէլ կ'իյնայ։

Բայց երկու կորովի ձեռներ կը բռնեն զայն և կամուրջին մայթին վրայ կը վերբերեն։

Միեւնոյն ժամանակ մարդու անուշ ձայն մը կ'ըսէր.

—Մեռնի՞լ կ'ուզէիք, զաւակս։

Մանկամարդ աղջիկը ծռեց գլուխն և սկսաւ լալ։

Անծանօթն, որ քիչ մը առաջ զինք բռնողն, անոր երեսը կը նայէր անսահման գորովոյ արտայայտութեամբ մը։ Հասուն տարիքն անցած կ'երեւէր արդէն և իր դէմքին վրայ կ'երեւէին չարատանջ կեանքի մը խոնջէնքի և տուայտանքի նշաններ։

Դիտող մը պիտի գուշակէր թէ, այս մարդն՝ կենաց պայքարի տագնապներուն մէջ միշտ յաղթուած, հիմակ փիլիսոփայի հոգեկան պայծառութիւնը ստացած էր։

Կապրիէլ անոր առջեւն էր, դողահար, յուզուած, և չէր համարձակէր ակնարկ մը իսկ նետել առ նա։ Մէկ գաղափար միայն ունէր. ըստ կարի շուտ հեռանալ այս մարդէն՝ խոյս տալու համար իրեն ուղղուելիք անխուսափելի հարցումներէն։ Բայց անծանօթը կը բռնէր իր ձեռքը և աղջիկը կը զգար թէ չէր կրնար յանկարծ բաժնուիլ անկէ։

Մարդը, տեսնելով որ Կապրիէլ լուռ կը մնայ, ըսաւ.

—Քանի մը վայրկեանէ ի վեր ձեզ կը հետեւէի, սիրելի որդեակ, վասնզի կասկածած էի թէ վերջ պիտի տաք ձեր կեանքին։

Վերջապէս մանկամարդ աղջիկը մարդուն երեսը նայեցաւ տակաւին մոլորուն ակնարկով.

—Այո, յարեց, մտքէս անցած էր, գուշակած էի ձեր դիտաւորութիւնը, ըստ որում ես ալ ծանօթ եմ այդ բանին. գիտեմ թէ ի՛նչ խորհուրդ կրնայ տալ յուսահատութիւնը, որ անօթութենէ, անողորմ յուսախաբութիւններէ կամ աշխարհի մէջ մեն մինակ մնալու վախէն կամ ուրիշ ո և է պատճառէ յառաջ կուգայ։

Մանկամարդ աղջիկը կամաց մը կամուրջին մէկ ծայրը տանելով, մարդը շարունակեց.

—Տեսնենք, զաւակս, ի՞նչ պատահեցաւ ձեզ։ Ի՞նչ սոսկալի բան անձնասպանութեան գաղափարը տուաւ ձեզ։

—Ոչինչ, պարոն, պատասխանեց Կապրիէլ, յուսալով որ խոյս կրնայ տալ հարցուփորձէ։

—Ոչի՞նչ . . . մի՛ ըսէք այդ բանը։ Ա՛հ, ոչինչի համար չէ որ ինքզինքնիդ Սէնի մէջ պիտի նետէիք։ Մտիկ ըրէք. չեմ ուզեր ձեզ խոստովանցնել, ոչ ալ երկար բարակ տաղտկացնել, եթէ համոզուած չըլլամ որ, հեռանալուս պէս, կամուրջէն վար չպիտի ցատկէք։

Կապրիէլ գլուխը ծռեց։

—Տակաւին ձեր քով կը մնամ, շարայարեց անծանօթը, վասնզի եթէ այս պահուս զձեզ թողում, խղճիս նկատմամբ յանցաւոր պիտի ըլլամ։

Անծանօթն իր նայուածքովը կը պատէր Կապրիէլը։

Լռութենէ մը ետք.

—Ա՛հ, յարեց, ա՛լ աւելի անուշ ձայնով, դուք թշուառութեան մը յուսահատը չէք. հետեւապէս, յանձին ձեր՝ սիրոյ զոհ մը միայն կը տեսնեմ։

Կապրիէլ ուսերը թօթուեց և բնազդաբար, իր շալին ծայրերը սեղմեց իրանին շուրջը։

—Այսքան նորատի, շարունակեց անծանօթը տխրաբար։ Աւա՜ղ, դժբախտաբար շատ անգամ կը պատահի այս բան։ Բայց ասիկա պատճա՞ռ մըն է ինքնասպան ըլլալու։

Կապրիէլ սկսաւ հեծկլտալ։

Մարդն իր թեւին տակ առած էր մանկամարդ աղջկան բազուկը, օգնելու համար որ քալէ, վասնզի դժբախտ աղջիկը կորսնցուցած էր ամեն կորով և հազիւ ոտքի վրայ կրնար մնալ։

—Խեղճ աղջիկս, շարայարեց մարդը ճշմարիտ յուզմամբ մը, անտարակոյս շատ ցաւալի վիճակ ունիք, միտքէս կ'անցնի որ ձեր պատմութիւնը շատ չի տարբերիր այն կարգ մը մանկամարդ աղջկանց պատմութենէն որք կը հրապուրուին խաբեբայ խոստումներէ։ Լացէք, այո, լացէք, եթէ լալով կը մխիթարուիք. բայց ձեր վիճակը նոյնը պիտի մնայ միշտ։

«Եթէ շատ պիտի տխրէք ու տանջուիք, պէտք է որ համակամիք և ձեր դժբախտութիւնը համբերութեամբ տանիք։ Արդ, հիմակուընէ իսկ համակամելու էք։

—Ա՛հ, անկարելի է, ըսաւ Կապրիէլ սրտայոյզ ձայնիւ։ Պարոն, կ'աղաչեմ, թողէ՛ք զիս։

—Սիրով կը թողում, բայց պայմանաւ մը. պիտի խոստանաք ինձ որ ալ միտերնիդ չունենաք անձնասպան ըլլալ։

«Ձեր պատասխանը . . . բայց գիտէ՞ք, զաւակս, թէ, առանց զգալու, ոճիր մըն էր ձեր քիչ մը առաջ գործելիքը. այո, ոճիր մը մարդկութեան նկատմամբ։ Մարդ իրաւունք չունի ոչ իր անձը ոչ ուրիշի անձը փճացնելու։»

Այս պահուն, Կապրիէլ զգաց որ մանուկը կը շարժի իր արգանդին մէջ։

Բացագանչութիւն մը զսպեց, բայց սաստիկ սարսռաց։

Առաջին անգամն ըլլալով, մայրական զգացման թրթռումն զգաց յինքն։

—Օ՛հ, օ՛հ, ըրաւ։

—Մարդկային բոլոր օրէնքներն ու կրօնքը կը դատապարտեն անձնասպանութիւնն, աւելցուց անծանօթը։

—Աստուա՜ծ իմ, բացագանչեց Կապրիէլ բազուկները զալարելով, ինչո՞ւ այս ամեն բաներն ինձ կ'ըսէք, պարոն։

Հիմակ, Կապրիէլ, գերազրուած, աւելի արագ կը քալէր, թողլով որ մարդը տանի զինքը դէպի Նօթր-Տամ, որուն յաղթ զանգուածը կը ստուերարկուէր ի հեռուստ։

—Ինչո՞ւ, պատասխանեց անծանօթը ոգեւորուելով, վասն զի կ'ուզեմ արգելուլ զձեզ ինքնասպանութենէ, որովհետեւ, ես ինքս ալ շատ տառապած ըլլալով, կը հետաքրքրիմ անոնցմով որք կը տառապին, վասն զի, յաղթած ըլլալով յուսահատութեան որ կրնար զիս ալ առաջնորդել ինքնասպանութեան, կարող եմ եւ կը փափագիմ լաւ խորհուրդ մը տալ ձեզ.

«Եւ դիպուածը ձեզ մօտ ղրկեց զիս ճիշդ այն պահուն երբ այս հանդիպում կրնար բանի մը ծառայել։ Ամեն բանէ առաջ, ձեր տունը դառնալու էք։ Ո՞ւր կը բնակիք։

—Ա՛լ տեղ մը չեմ բնակիր, պարոն։

Յետոյ, զեղմամբ.

—Ա՛հ, դուք ճշմարտութիւնը գուշակեցիք, գոչեց, մեռնիլ կ'ուզէի, ըստ որում յուսահատած եմ։

(Շարունակելի)

նապէս խնդրեց Խորհրդարանէն որ խիստ յանդիմանութիւն և ազդարարութիւն մ'ուղղուի յիշեալ երկաթուղւոյ Ընկերութեան ։ Իռլանտացի երեսփոխան Պ. Օ'Քօնոր աւելի յառաջ երթալով պահանջեց որ Ընկերութիւնն հարկադրուի ետ առնուլ իւր պաշտօնէն ընդ վտարուած աշխատաւորը , կամ դրամական գոհացուցիչ հատուցում մ'ընէ անոր ։ Վեց ժամու վիճաբանութենէ մը ետքն, յորում երկարօրէն խօսուեցաւ դրամագլխոյ և աշխատութեան պայմաններուն ու վէճերուն վրայ, ժողովը մերժեց Պ. Օ'Քօնորի առաջարկը , [illegible] 71ի դէմ 349 ձայնիւ ընդունելով [illegible] , և տրական Նախարարին [illegible] ծանծողովոյ ատենապետ[illegible]ութեամբ՝ վճռութեամբ [illegible] մը արտասանեց ռական [illegible]ailway Company կոչեցեալ Camb[illegible]ուղւոյ Ընկերութեան դէմ, որոյ խօրէնք նախապէս բարապաններու միջոցաւ բերուեցան ժողովոյ ատեանն, և հոն ոտքի վրայ կեցած լսեցին Ատենապետին յանդիմանութիւնն , որ ըսաւ թէ ժողովն այս անգամ մեղմութեամբ կը գործէ , բայց ուրիշ անգամ խստիւ պիտի պատժէ ժողովոյ իրաւանց և արժանապատուութեան դէմ ամեն ոտնձգութիւն ։ Այս բարոյական պատիժ մեծ նշանակութիւն ունի Անգլիոյ մէջ , նախ որ Խորհրդարանն հոն իրական իշխանութիւն մ'է , աւելի ազդեցիկ քան եւրոպեան ո՛ և է Խորհրդարան , և Երեսփ. ժողովոյ ատենապետին մէկ խօսքն երկուք չըլլար , թէ ժողովն և թէ Նախարարութիւնն անվիճելի հեղինակութիւն կը ճանչեն զնա յամենայնի որ կը վերաբերի Խորհրդարանին արժանապատուութեան և Խորհրդարանի անդամոց արտօնութեանց և պատասխանատուութեանց ։ Եւ երբ ի դիմաց կառավարութեան առաջարկեալ և ստուար մեծամասնութեամբ ընկալեալ խնդրոյ մը համաձայն վճիռ մը կ'արձակէ Պ. Սբիքըրը (ատենապետն), բովանդակ ազգային զգացման արտայայտութիւն մ'ըսել է ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Բրուսիոյ Երեսփ. ժողովոյ բողոքական պահպանողական կուսակցութիւնն իւր դժգոհութիւն արդէն յայտնեց կրթական օրէնքին ետ մնալուն համար, մերժելով կառավարութեան խնդրած վարկը նոր զրահաւորի մը շինութեան համար ։ Ծերակոյտին մէջ նոյն կուսակցութիւն ուրիշ ձևով մը դժգոհութիւն ցուցուց ։ Իւր անդամներէն Պարոն ֆոն Հէլտորֆ Պեդրա լրագրոյ մը մէջ խստիւ քննադատած լինելով իւր պաշտօնակցաց ընթացքը կրթական խնդրոյն մէջ , Ծերակոյտին մեծամասնութիւնն 2ի դէմ 35 քուէով իւր մէջէն արտաքսեց զնա ։ Նոյն կուսակցութենէն 85 ծերակուտականք խնդակցական ուղերձ մը մատուցին կրթական և կրօնական նախորդ Նախարար Զէդլէց կոմսին , յանձին որոյ կը շնորհաւորեն «պահպանողական և քրիստոնէական ոգւոյ նշանաւոր ներկայացուցիչներէն մին» ։ Այս մանր դէպքեր ապացուցին սա մեծագոյն դէպքին թէ բողոքական-պահպանողական կուսակցութիւնը , թէ Բրուսիոյ և թէ Գերմանիոյ Խորհրդարանին մէջ , հականախարարական ուղղութիւն մը առած է այժմ, և ամեն կարևոր խնդրոյ մէջ կաթոլիկ կուսակցութեան հետ միաբանելու ստուգութեան առջև , նախարարութեան գործը բաւական կը դժուարանայ ։ Նոր նախարարապետ կոմս Էօյլէնպուրկ Զատկէն ետքը գործ ունի ։

ՊԻՍՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆ

Համպուրկէր Նախրիխթէն կը ծանուցանէ թէ Պիսմարք իշխան մինչև եօթն հազար (.°) հեռագիր ընդունեց իւր ծննդեան 77րդ տարեդարձին առթիւ ։ Վիլհէլմ Կայսեր մայրը, Պաւիերայի խնամակալ իշխանը , Սաքսոնիոյ թագաւորն, և Մէքլէմպուրկի 90ամեայ մեծ-դքսուհին որ քոյրն է հանգուցեալ Վիլհէլմ Ա. Կայսեր և մեծ-հօրաքոյր արդի Կայսեր, հեռագրաւ խնդակցեցան Պիսմարք իշխանին ։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆ ԾՈՎՈՒՆ ՄԷՋ

Նորա Ֆրայէ Ալկէմայնէ Զայթունկ յատուկ յօդուած մը կը հրատարակէ Պեզերտայի ռազմագիտական կարեւորութիւնն յայտնող, զոր Ֆրանսացւոց համար Միջերկրականի բանալին կը համարեն , որով պատերազմի ժամանակ կարող են իրենց մարտանաւերը ղրկել Սիկիլիոյ և Իտալիոյ ո՛ և է մէկ կողմն , և դադրեցնել առևտրական նաւարկութիւնն ։ Ցաւալից կ'ըսէ գերման կառավարական թերթը, Անգլիա Ճիպրալթարի և Մալթայի միջոցաւ կարևորագոյն դիրք մ'ունէր ի Միջերկրական ։ Երբ Պեզերտայի թունուզեան նաւահանգստին մէջ 1894ին աւարտին այն ամրութիւնք զորս Ֆրանսացիք կը կառուցանեն այժմ, Անգլիա պիտի հարկադրի մեծ յաւելումներ ընել իւր նաւային զօրութեան վրայ Միջերկրական ծովուն մէջ , Ֆրանսայէն ետ չմնալու համար ։

ՋԱՐԴ ՖՐԱՆՍԱՑԻՈՑ Ց'ԱՓՐԻԿԷ

Սէն-Լուիէ Ֆրանսայի գաղթային վարչութեան ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պամաքօ հասած են մնացորդք Մէնառ հարիւրապետի զինուորական երկրախոյզ խմբին։ Դժբախտ հարիւրապետն սպանուած է ի Սէկէլա, Սամօրի գիւղին մէջ , որոյ վրայ կը յարձակէր Ֆադուրա Տէնպա թագաւորին հետ , երբ ետևի կողմէն յարձակելով զինքը գերի բռնեցին Սամօրիի Արաբները ։ Ձախ թևէն վիրաւորեալ, և ամեն կողմէ ռազմամթերքէ զուրկ, Մէնառ սպանուեցաւ իւր պաշարեալ [illegible] հետ ։ Միւսները փախչելով [illegible] ֆրանսացի տեղակալը [illegible] օգնութեան գացած է , բայց անկէ ալ լուր չկայ ։ Այս կողմերու Արաբք շատ նախանձախնդիր են իրենց շահերն և գիրքերը պահելու ։

ԼՈՐՏ ՍԱԼԶՊԸՐԻ

Լորտ Սալզպըրի ի հարաւային Ֆրանսա իւր նորաշէն դղեկին մէջ պիտի բնակի ամիս մը, և Լոնտոն պիտի դառնայ մայիս 6ին (Ն. Տ.), նախագահելու Գարնանածաղկի պահպանողական Ընկերութեան տարեկան ժողովոյն, իբրեւ մեծ-վարպետ այն մարմնոյն ։ Կը յիշուի Լորտ Պիքընսֆիլտի սիրական ծաղկին անունը կրող այս ընկերակցութիւն պահպանողական արանց և մանաւանդ կանանց, զուտ գործունէութիւն մը կը ցուցնէ ի ջատագովութիւն պահպանողական դատին և ի յաջողութիւն պահպանողական ընտրելեաց՝ երեսփոխանական ընտրութեանց մէջ ։ Այն ժողովոյն գումարման օրն համայն Անգլիոյ մէջ Պահպանողականք իրենց կուրծքը կը զարդարեն գարնանածաղկով (փրիմռօզ) ։

ԱԶԳԱՅԻՆ Լուրեր

Կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցելու համար Ակնայ վիճակէն աշխարհական պատգամաւոր ընտրուած է տեղւոյն գաւառական ընդհանուր ժողովոյ ատենապետ Մեծ. Յովսէփ էֆէնտի Ճանիկեան ։

Ակնայ առաջնորդ Գեր. Յակոբ վարդապետ Յոբիկեան անձնական տկարութեան պատճառաւ չկրնալով անձամբ երթալ Էջմիածին իբրեւ եկեղեցական պատգամաւոր իւր վիճակին , իւր կողմէն փոխանորդ կարգած է քաղաքին Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ քահանաներէն Յակոբեան Տ. Յարութիւն քահանան ։

* * *

Ամասիոյ կողմէ ևս աշխարհական պատգամաւոր ընտրուած է տեղւոյն քաղաքական ժողովոյ ատենապետ Փափազեան Մեծ. Կարապետ էֆէնտին ։

Պուլկարիոյ հայոց կողմէ աշխարհական պատգամաւոր ընտրուած է Սիլիստրեցի Համբարձում էֆէնտի Մ. Յարութիւնեան ։

Արժ. Տ. Գէորգ Ծ. վարդապետ Երէցեան ևս իբրեւ եկեղեցական պատգամաւոր Պուլկարիոյ հայոց՝ Էջմիածին պիտի երթայ մասնակցելու կաթողիկոսական ընտրութեան ։ Պուլկարիոյ հայերն իրենց եկեղեցական պատգամաւորին ճանապարհի ծախուց համար հազար ֆրանք յատկացուցած են ։

Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրն երէկ Քաղաքապետութեան պաշտօնատունը գնաց և Վսեմ. Րըտվան փաշայի ներկայանալով խնդրեց փութանակ Եէնիպաղչէի հրկիզելոց նպաստներու առաքումը։ Ն. Վսեմութիւն խոստացաւ այս շաբթու Զատկէն առաջ ղրկել նպաստները ։

Գեր. Փոխանորդ Հայրն այսօր ի Պատրիարքարան պիտի հրաւիրէ նախապէս կազմեալ յանձնաժողովն՝ հարկ եղած տումարը պատրաստելու համար։

Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրն և Նիւթական Տեսուչ էֆէնտին այսօր Սամաթիա կ'երթան , Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր տնօրինութեամբ կազմեալ առժամեայ Նոր Թաղական Խորհրդոյն յանձնելու համար դադարեալ Խորհրդոյն ձեռքը գտնուած պաշտօնական կնիքը , մատեանը , բանալիներն և այլ ամեն ինչ ։ Այս գործողութիւն յապաղած էր դադարեալ Թաղական Խորհրդոյ անդամոց ոմանց կողմէ յարուցուած դժուարութեանց պատճառաւ որոյ վերջ տրուեցաւ ազգ. տնօրինութեամբ մը ։

Թիֆլիզի թերթերէն՝

Պետերբուրգից հեռագրում են որ այդտեղ եկեղեցական պատգամաւոր ընտրված է Պ. Եաղուբեան ։ Ներկայ էին 67 ընտրողներ ։ Պ. Եաղուբեան ընտրված է 50 ձայնով ։

* * *

Շուշուայ թեմի պատգամաւոր ընտրուել է մարտի 15-ին Ելիզաւետպօլցի փաստաբան Պ. Ներսէս Ալէքսէյեանը , իսկ պատգամաւորական թեկնածու Թիֆլիսեցի Պ. Բալաբէգ Մելիք-Ղարագեօզեանը ։

* * *

Փետրուարի 23-ին Մոսկուայում կատարուած պատգամաւորի ընտրութիւնն անվաւեր համարուելով , երկրորդ անգամ ընտրութիւն եղաւ մարտի 8-ին ։ 68 ձայների մեծամասնութեամբ, Մոսկուայի հայերի ներկայացուցիչ ընտրուեց Պ. Ստ. Մամիկոնեան , որ ապրիլի 12-ին Նոր-Նախիջևանում մասնակցելու է Բեսսարաբիայի թեմական պատգամաւորի ընտրութեանը ։ Պ. Ստ. Մամիկոնեանն իրաւաբան է ։

* * *

Հայոց եկեղեցական ընտրութիւնները Թիֆլիսում ահագին հետաքրքրութիւն են շարժել և վրաց շրջաններում ։ Վրաց լրագրութիւնը , ինչպէս լսում ենք , ցանկութիւն ունի պարզել մեր եկեղեցական ընտրութիւնների գործը վրաց հասարակութեան համար ։

* * *

Նախընթաց օրը Կ––––ու ռուս լրագիրը հաղորդել էր թէ Թեմիս Առաջնորդ Մակրէ Սրբազանը Սինոդի հրամանով կոչուած է Էջմիածին և մարտի 25-ին գնում է ։

Միւս օրը Կ––––ն ինքը հերքում է իւր հաղորդած լուրը ։ Սինոդը ոչ հրաւիրել է Թեմիս Առաջնորդին և ոչ էլ Առաջնորդը մտածել է մարտի 25-ին Էջմիածին ուղևորուելու ։

* * *

Թաւրիզից հեռագրում են Կ––––ին, որ այս օրերում այնտեղ բացուել է հայերի մի կիրակնօրեայ ուսումնարան , առաջինը ամբողջ Պարսկաստանում։

* * *

Նոր-Նախիջևանից մեզ գրում են , թէ Պ. Ռափայէլ Պատկանեանը , որ ամբողջ ձմեռը հիւանդ էր և տանից չէր դուրս գալիս , այժմ հետզհետէ կազդուրվում է , գոնէ կարող է իւր սենեակում ման գալ ։ Յոյս կար որ գարնան աւելի թեթևութիւն կզգայ ։ Հիւանդին խնամում են Պ. Պ. Իսահակ Ալաճալեան և Բէյեկեան հըմուտ բժիշկները , որոնք նրա մտերիմ բարեկամներն են ։

* * *

Թագաւոր կայսրը փետրուար 10 ին բարեհաճել է շնորհել Կովկասեան Գրաքննական Մասնաժողովի արևելեան լեզուների [illegible] Աղեքսանդր Բիչմիչեանցին պետական խորհրդականի աստիճանը ։

* * *

Թագաւոր կայսրը փետրուար 10-ին բարեհաճել է շնորհել բժիշկ Միսաք Արամեանցին պետական խորհրդականի աստիճանը ։

* * *

Շուշուց ։ «Մոսկուայում բնակուող շուշեցի եղբ. ժամհաճանները , ինչպէս լսեցինք, մտադիր են Ղազանչեցոց եկեղեցուն Զատկի տօնի համար վարագոյր , առաջնորդական աթոռ և կաթուղիկէ նուիրել։

—Առաջներում մոմավաճառութիւնը կապալով էր տրւում տարեկան ամենաշատը 1000 րուբլով , բայց այժմ թեմիս սրբազան Առաջնորդի շնորհիւ մեր տարեկան 2700 րուբլու արդիւնք է բերում։

ՄԱՍԻՍ

Մ––ի Ե. թիւը հրապարակ պիտի ելլէ վաղն առաւօտ , հետեւեալ բովանդակութեամբ ։

ՄԵՐ ՎԱՆՔԵՐԸ	ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ
ՄՈՒՐԱՑԻԿՆ (ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ)	Ց. ՍԵԹԵԱՆ
ԶԱՏԻԿ ՀԱՅՈՑ	ՆԱՀԱՊԵՏ
ԲԱՆԹԱԼԷՈՆ	Տ. ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ
ԱՍՏՂԵՐԸ-ՀՈՎԸ-ԶԱՐԹՈՒՄ (ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ)	Ա. ԶՕՊԱՆԵԱՆ
ՄԵՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ	Մ. Ց. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ
ՄԵՐ ՀՈՐԻԶՈՆԻՆ ՎՐԱՅ	ՄՈԼՈՐԱԿ

Ներքին լուրեր

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ

Այն ունկնդրութեան միջոցին, զոր Վեհ. Սուլթանը շնորհեց ռումանական դեսպան Պ. Միքիլինէսքօի , Ն. Վեհափառութիւն դեսպանին շնորհեց ադամանդազարդ ոսկիէ ծխատուփ մը, որուն վրայ քանդակուած է «Եատիկեար» — յիշատակ — բառը ։

Այս առթիւ դեսպանատան առաջին թարգման Լահայլ ևս ընդունած է Ն. Կ. Վեհափառութենէն զոյգ մը թինոցի կոճակ , ինչպէս նաև շապիկի ոսկիէ և ադամանդէ կոճակներ ։

ՀՐԵԱՅՔ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Այսօր հրեից ի Թուրքիա գաղթելոյն 400րդ տարեդարձն ըլլալով , ամեն կողմ և մանաւանդ Գուզկունճուքի Սինակօկին մէջ Բարունապետ Տեղակալ Մոշէ Լէվի էֆէնտիի նախագահութեամբ կրօնական արարողութիւնք պիտի կատարուին և հանդիսաւոր բարեմաղթութիւնք պիտի ըլլան վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին ։ Տեղակալ էֆէնտին կայս. պալատ պիտի տանի երախտագիտութեան ուղերձ մը , Ն. Վեհափառութեան մատուցանելու համար ։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆՆ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐՔ

Պուլկարիոյ լրագիրք բերկրութեամբ կը հրատարակեն Վեհ. Սուլթանին կողմէ պուլկարական նոր գործակատար Պ. Տիմիթրոֆի նկատմամբ եղած մեծարանքներն , որք յոյժ նպաստաւոր տպաւորութիւն մը յառաջ բերած են պուլկար ժողովրդեան մտաց վրայ ։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ամերիկեան և հելլէնական դեսպանք երէկ Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ ։

ՎՍԵՄ. ԲԼԻՏՑ ՊԷՅ

Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան շնորհել Ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական և [illegible] Վէքալէթի պաշտօնական թերթին վերատեսուչ Վսեմ. Բլիտց պէյին ։

Կայսերական գնահատման այս բարձր արտայայտութիւնն որ միանգամ ևս կը հաստատէ Վսեմ. Բլիտց պէյի տաղանդն ու կարողութիւնն , և այն բարւոք ծառայութիւններ որովք կը փայլի միշտ Ն. Վսեմութիւն իւր վարած կարևոր պաշտօններուն մէջ , կ'արձանագրենք մեծաւ գոհունակութեամբ ։

ԶԻՆԱԳՈՐԾԱՐԱՆՔ

Կը յիշուի թէ գնդապետ Բասիմ պէյ՝ Աստուածատուր էֆ. Գալստեանի հետ մեկնած էր մայրաքաղաքէս յԵւրոպա և յԱմերիկայ , Սպարապետի Դուռն կողմէ պաշտօն ունենալով այցելել այդ երկրաց գործարաններն ի դարձին Օսմ. կառավարութեան զինագործարանները ներմուծելու համար ամենէն նոր և ամենէն ընտիր գրութիւնները ։ Ըստ վերջին լրոյ, սոյն երկու պաշտօնատարք Ֆիլատելֆիոյ գործարանն և Միացեալ-Նահանգաց ուրիշ ճարտարական մեծ կեդրոններ այցելելէ ետք , Ուաշինկթըն հասեր են ։ Ի մօտոյ Եւրոպա պիտի դառնան ։

ԱՐԵՒ. ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՀԱՐԿԸ

Անցեալ ուրբաթ աւուր թուականաւ կը գրեն Սօֆիայէն թէ Պուլկարիոյ ելմական Նախարարութիւնն այդ օրն հրաման ըրած է որ մարտ ամսուան Արեւ. Ռումէլիի հարկը Կ. Պոլիս ղրկուի ։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Դատական և կրօնական գործոց նախարարութիւնը՝ Ֆէնէրի Պատրիարքարանը ղրկած է պաշտօնագիր մը , որ կը վաւերացնէ Խառն Ժողովին նորընտիր չորս անդամոց ընտրութիւնը ։

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կարմիր Խաչի համազգային ընկերութեան Իտալիոյ կեդրոնական ժողովը, ծանուցանելով որ այդ ընկերութեան ընդհանուր ժողովոյն հինգերորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ ապրիլ 21ին (Ն. Տ.) ի Հռոմ, հրաւիրագիր մը ղրկած է խնդրելով որ Օսմ. կայս. կառավարութիւնն ևս մասնակցի այդ ժողովին ։

Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ , որ վաւերացած է կայս. Իրատէով , Հռոմի օսմանեան դեսպանատան պաշտօնեայներէ մին պիտի կոչուի այդ պաշտօնին ։

ՀՐԵԱՅ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՔ

Այսօր Հրէից Պասէքի տօնն ըլլալով, կեդրոնական բանտին մէջ գտնուող հրեայ բանտարկելոց ոմանք, ըստ խնդրանաց Բարունապետ Տեղակալ էֆէնտիին, երաշխաւորութեամբ ազատ արձակուած են առժամեայ կերպիւ ։ Բանտարկեալներէ տասն և հինգն ևս բանտին մէջ յատուկ տեղ մը պիտի կատարեն Պասէքի տօնը ։ Բարունապետ Տեղակալ էֆէնտին ասոնց համար երէկ կեդրոնական բանտը ղրկեց բաղարջ , հաւկիթ , պանիր և հարիւր ղրուշի չափ դրամ ։

Է. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿ

Վեհ. Սուլթան հրամայած էր որ Է. զօրաբանակի (Եէմէն) զինուորներէն անոնք, որք հիւանդ ըլլալով կը փափաքին Եըլտըզի հիւանդանոցին մէջ դարմանուիլ, առողջապահական պաշտօնէից ընկերակցութեամբ , մաս առ մաս աստ ղրկուին ամենայն հանգստութեամբ ։ Արդ, նոյն զօրաբանակի կեդրոնական հիւանդանոցին մէջ գտնուած զինուորներէ 48ը փափաք յայտնած ըլլալով դարմանուիլ Եըլտըզի հիւանդանոցին մէջ , կայս. հրամանին համաձայն ադոնք Շապան 14ին ճամբայ հանուած են մայրաքաղաքս գալու համար ընկերակցութեամբ առողջապահական պաշտօնէից և այլոց ։ Ամեն միջոց ձեռք առնուած է որպէս զի այդ զինուորք ամենայն հանգստութեամբ կատարեն իրենց ուղևորութիւնը ։ Զօրաբանակի հրամանատարը ծանուցած է որոց որ անկ է այդ զինուորաց հետ շոգենաւ գնել նաև Հօտէյտայի հիւանդանոցին մէջ գտնուող զինուորները փափաքողներն ինչպէս նաև ուրիշ տեղերէ եկողները ։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՐԱՓՈՒՆՔ

Բարիզու լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Միշէլ փաշա , Պ. Կուանէ , Պ. Տիւբարշի և Կ. Պոլսոյ քարափանց ընկերութեան վարչական խորհրդոյ միւս անդամք ապրիլ 8/20ին պիտի մեկնին Փարիզէ և մայրաքաղաքս պիտի գան ներկայ գտնուելու համար ընկերութեան բաժնետարց ընդհ. ժողովին , որ տեղի պիտի ունենայ ապրիլ 16/28ին։ Շինութեանց բացման հանդէսը պիտի կատարուի յառաջիկայ մայիս 7ին (Ն. Տ.) ի ներկայութեան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին , Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարին և պետական այլ բարձրաստիճան պաշտօնատարաց ։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՐԺԷԹՈՒՂԹՔ

Փարիզի Սակարանի սեղանաւորներէն Պ. Էլի Լէօն , որ մէկ քանի օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուի օսմանեան արժէթղթոց չորս սեռերու միացման ծրագրոյն աշխատելու նպատակաւ , եթէ Օսմ. կայս. կառավարութեան ու Հանրային Պարտուց վարչութեան կողմէ դիւրութիւններ ընծայուելով յաջողի , կը կարծուի թէ օսմանեան բոլոր արժէթղթոց գինն աւելի պիտի բարձրանայ ։ Վեց ամսէ ի վեր Եւրոպայի սեղանաւորք օսմանեան մեծաքանակ արժէթուղթեր կը գնեն և օր օրի աւելի յարգ կ'ընծայուի օսմանեան արժէթղթոց ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթ օրը գողութիւն մը գործուեցաւ ի Բերա , Գապրիստան փողոցն , հետեւեալ պարագայից մէջ ։ Տիկին մը Պոլիս գացած էր գնումներ ընելու համար ։ Գնած նիւթերը յանձնած էր բեռնակիրի մը որ ուղղակի տիկնոջ բնակարանը կը տանի զայնս ։ Քանի մը վայրկեան ետքը , — տիկինը տակաւին տուն դարձած չըլլալով—ուրիշ մարդ մը կը ներկայանայ եւ կ'ըսէ սպասուհւոյն ։ «Բիչ մը առաջ երեք ծրար ընդունեցիք , այնպէս չէ՞։—Այո՛ ։—Լաւ, սխալ հասցէի բերուած է ։ Խնդրեմ այն երեք ծրարներն ինծ տուէք ։»—Աղախինը առանց կասկածելու անմիջապէս կը յանձնէ զայնս ։ Ծրարները գողցուած էին ։

ՄՍԻ ԳԻՆԸ

Այս օրերս Պանտրմայէն , Միխալըճէն և Զմիւռնիոյ կողմերէն մեծաքանակ ոչխար և գառնուկ եկած ըլլալով, ոչխարի միս գինն, որ մինչև ինը-տասը ղրուշի բարձրացած էր , եօթնուկէս ղրուշի իջած է կ'ըսէ «Սապահ» ։ Քաղաքապետութիւնն այդ մասին կը շարունակէ իւր հոգածութիւնը ։

ՎԻՃԱԿԱԳԻՐ

Ներկայ ելմտական 1308 տարւոյն համար Մաղնիսա գաւառին մէջ կատարուած ոչխարահամարի գործողութիւնը հետեւեալ արդիւնքը տուած է. 409,758 ոչխար, 439,052 այծ և 586 թիթիք արտադրող այծ ։ Ասոնցմէ առնուած տուրքն 3,821-403 ղրշ. եղած է, նախորդ տարիէն 345-457 ղրշ. աւելի ։

Այտընի գաւառին մէջ ևս կատարուած ոչխարահամարի գործողութիւնը հետեւեալ արդիւնքը տուած է. 162,458 ոչխար, 181,316 այծ, որոց տուրքն 101,493 ղրշ. աւելի եղած է բաղդատմամբ նախորդ տարւոյն ։

Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչական խորհրդոյ գերման պատուիրակ Պ. Լինտաւ շաբաթ օր մայրաքաղաքս ժամանեց և Օթէլ Ռուայեալ իջևանեցաւ ։

—Անգլիական դեսպանատան պահակ «Իմօճէն» շոգենաւը շաբաթ օր Մալթա ուղևորեցաւ նորոգումներ կրելու համար ։

—Օսմ. Կայս. Պանքայի բարձրագոյն պաշտօնատարներէն Էտվարտս էֆէնտիի որդին՝ Պ. Էտվարտս՝ երիտասարդ փաստաբանն, մեռաւ երէկ ։

—Երէկ առաւօտ Խտիվիէի շոգենաւով Աղեքսանդրիայէն մայրաքաղաքս հասաւ վախճանեալ Թէվֆիգ փաշայի եղբայր Մէհմէտ Ալի փաշա, որ ուղղակի Էմիրկեան գնաց ։

—Պէշարիքէի շրջակայքը բնակողներն յայտարարելով որ այդ տեղը գտնուած ածխի գործարանաց մուխը օդը կապականէ եւ առողջութեան կը վնասէ , խնդրած էին հարկ եղածն ի գործ դնել։ Ձեռնհաս իշխանութիւնն հրամայած է հանրային առողջապահական քննիչներուն՝ այդ տեղն երթալով հարկ եղած քննութիւնները կատարել և արդիւնքը տեղեկագրել ։

—Պալթիկ ծովու ռուսական շոգենաւային ընկերութեան «Ռուսիա» շոգենաւն, յորում կը գտնուէին ուղևորք և 950 ռուս գաղթականք , երէկ Օտեսայէն աստ ժամանեց եւ պահ մը կենալէ յետոյ դէպի Վլատիվոստոք ուղևորեցաւ ։

—Երէկ գիշեր ժամ 2ին Պոլսոյ Սուլթան Համամ թաղին մէջ Էօմէր ու Խալիլ անուն երկու մարդեր Մէհմէտ անուն բեռնակիրի մը հետ կռուի բռնուեցան եւ և այս վերջինը ծանրապէս վիրաւորեցին երեք տեղէն ։ Էմին էֆէնտի անուն ոստիկան մը ուզեց վիրաւորողները ձերբակալել, սակայն Էօմէր՝ Էմին էֆէնտին եւս գլխէն ու կռնակէն վիրաւորելով փախաւ ։ Մարդասպանին ընկերը՝ Խալիլ ձերբակալուեցաւ ։ Բեռնակիր Մէհմէտ քիչ յետոյ մեռաւ իւր առած վէրքէն ։ Ոստիկան Էմին էֆէնտի հիւանդանոց փոխադրուեցաւ դարմանուելու համար ։ Ոստիկանք ամեն կողմ խուզարկութիւններ կը կատարեն Էօմէրը ձերբակալելու համար ։

—Զմիւռնիայէն կը գրեն թէ տեղւոյն կուսակալն հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է երկրագործական վարժարան մը ու տիպար-ագարակ մը հաստատելու համար , որոյ համար որոշուած է ի Մէնէմէն գտնուած ագարակ մը ։

—Դամասկոսէն ի Հօրան Թրամուէյի գծին շինութիւնը փութով առաջ կը տարուի և երկաթեայ գծերու զետեղումն ևս սկսած է ։ Կը յուսացուի թէ շինութիւնն ի մօտոյ աւարտելով կառքերու երթևեկութիւնք սկսին ։

—Երէկ [illegible] յատուկ կառախումբով մայրաքաղաքս եկան հունգարացի 99 զբօսաշրջիկներ , որք կառքերով Բերա գնացին ։

—Կրթական Նախարարութեան դիւանատան տնօրէն Ալի Ղալիպ պէյ , որ գիշերանց ի Գըզըլ Թօփրաք Ճէլալ պէյի քօշկը մտնելով զէնք քաշած էր, պատժական նախնական դատարանին կողմէ երեք ամսուան բանտարկութեան դատապարտուած էր ։ Վերաքննիչ ատեանն երէկ ի բացակայութեան հաստատեց նախնական ատենի տըրւած վճիռը ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ, Պոլսոյ և Բերայի գրասենեակները գոց պիտի մնան յառաջիկայ հինգշաբթի եւ ուրբաթ (2 և 3 մարտ) ։

Բնիկայի համար դասախօս մը կուզուի , որ գիտնայ հայերէն և Թուրքերէն ուսուցանել և գիտութեանց նախատարերքը աւանդել ։ Հարկ է ամուսնացած լինի և նախամեծար է եթէ կինն ալ կարող ըլլայ հայերէն , Թուաբանութիւն , կար և ձև ուսուցանել աղջկանց վարժարանի մէջ ։

Ամսական գոհացուցիչ ։ տեղեկութեանց համար դիմել Պաղչէքափու Թաշխան թիւ 40 , Տէր Յակոբեան էֆ. ի սենեակը ։

1—3

Ա Զ Դ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Արեւելեան Երկաթուղեաց ընկերութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան, թէ 1889 փետր. 1 էն ի վեր մէկ կողմէն Կ. Պոլսոյ, Ադր. Պոլսոյ եւ Սելանիկի եւ միւս կողմէն (Ավրիքուռ-Սթրազպուրկ-Քէհլի ճամբով) Փարիզի միջեւ ուղեւորաց եւ ապրանաց ուղղակի փոխադրութեան համար ի գործ դրուած սակացոյցը, ինչպէս նաև 1889 օգոստոս 1ին Ա. յաւելուածն որ կը պարունակէ Միւնիխի ուղղակի երթևեկութեան գները, ամսոյս 1էն անգին ջնջուած են եւ ամսոյս 15էն (Ն. Տ.) սկսեալ անոնց տեղ անցած է նոր սակացոյց մը, որ կը պարունակէ առջինէն աւելի զեղչեալ գիներ ։

1. Նոր սակացոյց մը մէկ կողմէն Կ. Պոլսոյ եւ Սելանիկի և միւս կողմէն (Լիւքսէնպուրկ - Սթրազպուրկ Քէհլ- Քարլսրու - Շթութկարդ-Միւնիխի ճամբով) Տուվրի եւ Պրուսէլի միջեւ ուղեւորաց եւ ապրանաց ուղղակի փոխադրութեան համար ։

2. Կանոնական ընդհանուր պայմանները, որք կը գործադրուին Արեւելեան երկաթուղեաց եւ Վիեննայի արեւմտեան կողմի հաղորդակցութեանց միջեւ, ուղեւորաց և ապրանաց ուղղակի ամեն փոխադրութեանց համար ։

Ցիշեալ նոր սակագնոց գիներն հետեւեալներն են.

	Պարզ Տոմսակ		
	Ա.	Բ.	Խառն
Կ. Պոլիս-Փարիզ	355 05	253 35	269 95
Ա. Պոլիս- »	308 30	218 25	234 85
Սելանիկ- »	298 05	210 55	227 15
Կ. Պոլիս-Միւնիխ	251 20	— —	— —
Սելանիկ- »	199 20	— —	— —
Կ. Պոլիս-Տուվր	376 95	275 10	— —
Սելանիկ- »	319 95	232 30	— —
Կ. Պոլիս-Պրուսէլ	351 60	254 85	— —
Սելանիկ- »	294 60	212 05	— —
	Երթուդարձի տոմսակ		
	Ա.	Բ.	
Կ. Պոլիս-Փարիզ	577 30	418 25	— —

Նոր տնօրինութիւն , Կ. Պոլսէն և Սելանիկէն ուղղակի Տուվրի համար տոմսակ չպիտի տրուի . հետեւապէս սոյն քաղաքն ուղևորող ճամբորդները վերոյիշեալ կայարաններէն ուղղակի տոմսակ մը պարտին առնուլ մինչև Վիեննայի համար , և այս վերջին քաղաքէն ուղղակի նոր տոմսակ մը մինչև Տուվրի համար ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Կ. Պոլսոյ, Ադր. Պոլսոյ և Սելանիկի կայարանները ։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս, 5 ապրիլ 1892

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ , 31 Մարտ

ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ	
3 ամիս Լոնտրայի վրայ	110 3/16
» Բարիզի »	22 90
Օսմանեան Քոնսօլիտէ	
[illegible]	21 26 1/2
Բերայի մէջ	— —
[illegible]	21 23
Կէս օրին	21
[illegible]	78 15
[illegible]	78 26
[illegible]	
[illegible] Ա. Սերի	48
Բ. »	27 25
Գ. »	21 24
ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՔ	
[illegible]	4 12
[illegible]	7 07
[illegible]	4 10
[illegible]	4 15
[illegible]	15 10
Թրամուէյ	5 92 1/2
[illegible] Ֆր.	72 75
[illegible]	91
ԸՆԹԱՑԻՔ ԴՐԱՄՈՑ	
Օսմանեան ոսկի ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց »	87 23
Անգլիական ոսկի »	110 05
Մարք (Գերմանական ոսկի) »	107
Իմփերիալ »	89 35
[illegible] »	51 10

Րուպլի Թղթադրամ	»	8 95
Մէճ. արծաթ [տոքք.]	»	108 02
Մանր արծաթ	»	— —
Մեթալիք	»	96
Թաաֆիյէ	»	20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	7

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 10 Ապրիլ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	96 87
» » 4 1/2 %	105 55
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	19 77
» երկաթուղի	72 75
» Բէժիի բաժնեթուղթք	347 50
Վանք Օթօման	555
Օռիէնթէ ժէնէրալ	— —
Գրէտի Լիոնէ	757 50
Իտալական Ռանթ 5 %	89 45
Բրիօրիթէ թիւրք (1890)	420
Եգիպտական միացեալ	491 25
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	449 37
Օսմանիյէ (Օսմանեան քօնսօլիտէ	360 62
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 17

ԼՈՆՏՐԱ, 10

Անգլ. քօնսօլիտէ	96 37
Օսմ. » Սէրի Դ.	19 62
» » » Ա.	48
» » » Բ.	27 62
» » » Գ.	19 62
Փոխառութիւն 1877	— —
Վանք Օթօման	12 12
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիյէ)	97 25
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	91 25
Ռոմանիա (փոխառ. [illegible])	103
Ռուսական 1889	92 87
Ալյէնի երկաթուղի	20 50
[illegible] երկաթուղի	13 62
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 316

ՎԻԷՆՆԱ, 10

Օսմանեան երկաթուղի	37 87
» Բէժիի բաժնեթուղթք	163 50
Փոխանակութիւն Լոնտրայի վրայ	119 30
» Փարիզի »	47 25

ՊԵՐԼԻՆ 10

Փոխանակութիւն Լոնտրայի վրայ	20 235
» Փարիզի »	80 90
Րուպլի Թղթադրամ	207 20
Օսմանեան երկաթուղի	76 60
Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	19 70
Օսմ. Պէժի	180 60

ՓԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

ՓԱՐԻԶ, 10

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	96 93
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ.	19 72
Օսմանեան երկաթուղի	72 75
Օսմ. Պէժի	— —
Բրիօրիթէ Թիւրք	420
Օսմ. Մաքս. արժեթուղթ	449 37
Վանք Օթօման	554 37
Օսմանիյէ	361 87

ՀԱՅ ՆԱՒԱՏԵՐԱՐՔ Ի ԲԱԳՈՒ

ԲԱԳՈՒ, 16 մարտի.—Մեզանում այս տարի ձմեռ չեղաւ. ծովի փոխարէն վերջին ամիսներս բաւական անձրեւ եկաւ. արդէն մամուլը հեռագիրներից տեղեկանում ենք, որ քանի օր է Վոլգան սառոյցից ազատուել է։

Բագուի Նաւահանգստում ներկայումս մեծ իրարանցում է տիրում. ամեն տեղ գործը եռում է, հսկայական շոգենաւերը բեռնւում եւ դատարկւում են, նաւամատոյցները ծանրաբեռնուած են զանազան տեսակ ապրանքներով։ Նաւերի մետաղահրնչիւն սուլոցներն արձագանգ են տալիս ամեն կողմից. երէկուանից արդէն մի քանի նաւեր են ճանապարհուած դէպի Աստրախան, 9 փուտ խորութեան վրայ։ Զնայելով որ վերջին տարիներս շոգենաւերի և առագաստանաւերի թիւը կրկնապատկուել է, բայց դարձեալ ապրանքատար նաւերի պակասութիւն է զգացւում։ Բագուի նաւահանգստում ձմերանոց մտած նաւերն այդ ժամանակամիջոցում ոչ մի հանգստութիւն չեն տեսած, այլ շարունակ հաղորդակցութիւն են ունեցել Պարսկաստանի և Անդրկասպեան ափերի հետ, այնտեղից արտահանելով երկրի հում բերքերը։ Շոգենաւային ընկերութիւնների պահեստներում, նաւամատոյցներում, մաքսատան ընդարձակ բակում, եւ նրա բազմաթիւ պահեստներում, լիքն միլիոնաւոր պուդերով հացաբոյսեր, տասնեակ հազարաւոր հակերով բամբակ, բուրդ, լաս, ձուկն, մրգեղէն եւ բազմաթիւ ուրիշ արդիւնաբերութիւններ։ Ամեն տեղ գործն եռում է. ամեն ոք աշխատում է իւր բերքերը կանուխ տեղ հասցնել։

Սեւ քաղաքի նաւամատոյցներին շրջապատուած շոգե և առագաստանաւերի ստուար խմբերը հեռուից նայելիս խիտ անտառի նմանութիւն են տալիս, այդտեղ գործն աւելի արագ և շուտափոյթ է կատարւում մի քանի ժամւայ ընթացքում. նաւթամուղ մեքենաների շնորհիւ հսկայական նաւթալից շոգենաւերը լցւում եւ ճանապարհւում են։ Այս տարի արդիւնաբերութիւնների քանակութեան շատանալն առիթ է տուել փոխադրումների վարձի գնի մէջ իւրաքանչիւր պուդին մի քանի կոպ. աւելանալու։ Մարդատար ապրանքակիր շոգենաւային ընկերութիւնների մէջ առաջնակարգ տեղ է բռնում «Կովկաս Մերկուրին», այնուհետեւ «Մասիս», «Լեբեդ» «Դրուժինա», «Վոլգա», «Կուսոս Տեֆլիկասոս», «Աշուրով» եւն. ընկերութիւնները։ «Լեբեդ» շոգենաւային ընկերութիւնը, որի նաւերի թիւը 6ից անցնում է, բացի առագաստանաւերից ունի նաեւ սեպհական ընդարձակ նաւամատոյց։ Այդ ընկերութիւնը բանագնացութիւն է սկսել «Մասիս»ի (Փիթոյեւ և ընկ.) հետ 1,600,000 ռուբ. վաճառելու իւր շոգենաւերը և կայքերը։ «Մասիս»ի ընկերութիւնն առաջարկել է 1,200,000 ռ.։ Թէեւ տարբերութիւնը 400,000 ռուբլի է, բայց յոյս կայ, որ մի կերպ համաձայնութիւն կայացնեն։ Այն ժամանակ «Մասիս» ընկերութիւնն իւր նաւերի հետ միասին անշուշտ Կասպեան ծովի վրայ ապագայում մեծ դերք և աջողութիւն կունենայ։ Ներկայումս այդ ընկերութիւնն ունի չորս շոգենաւեր, այս ամսում էլ սպասում են այստեղ նրա ուրիշ երկու նոր մեծ շոգենաւերին, որոնք պատուէր են տուած Շուէդիայում։

Եղբարք Թումանեանցներն յայտնի են իրենց հնուց Պարսկաստանի հում բերքերի արտահանութեամբն եւ վաճառականութեամբը եւ Ռուսիայի ու արտասահմանի գլխաւոր առեւտրական կեդրոններում ունեն իրենց գործակալութիւնները։ Ահա երկու տարի է, որ Կասպեան ծովի վրա ունին «Թուման» շոգենաւը. անցեալ տարուանից էլ նոր պատուէր են տուել երկու շոգենաւի, որոնցից մէկի անունը պիտի կրէ «Մանթաշ աղա» իսկ միւսը «Մարիամ»։

Առհասարակ վերջին տարիներս նկատելի է մի ուրախալի երեւոյթ, այն է, որ հայ դրամատէրերն սկսել են քիչ քիչ մոռանալ իրենց աւանդապատմական արշինը եւ ձեռնամուխ են լինում լուրջ գործերի, խրատուելով իրական փորձերից, որ արշին չափելու դարն անցել է. նրանք այժմ հիմնում են նաւթային ընկերութիւններ, կազմակերպում են ուրիշ արդիւնաբերական, արտահանական, կոմիսիօներական օգտաւէտ գործեր ընկերակցական հիմունքների վրայ։

Իմ նախորդ յօդուածներովս խօսել էի Պարսկաստանի և Անդրկասպեան երկիրների արդիւնաբերութիւնների մասին և մեր վաճառականների ուշադրութիւնն էի հրաւիրել որ ընկերութիւններ կազմեն։ Նշաններ կան, որ մօտիկ ապագայում Պարսկաստանի արդիւնաբերութիւնների արտահանութեան եղանակը կը դիւրանայ, երկաթուղու գիծը միացած կը լինի գլխաւոր կեդրոնների հետ, Անդրկասպեան երկրի ընդարձակ դաշտերը կը մշակուեն, տնտեսական դրութիւնը կը զարգանայ։ Այդ ժամանակ մեր առեւտրական ընկերութիւնները մեծ օգուտներ կստանան. իսկ երբ Վլադիկաւկազ-Պետրովսկի երկաթուղու գիծը պատրաստ կը լինի, այդ ժամանակ թէ ի՛նչ օգուտներ կարելի է սպասել և ինչ փոփոխութիւններ տեղի կունենան Կասպեան ծովի վրայ կամ ծովեզերեայ քաղաքներում, այդ գուշակութեան կարօտ չէ։ Դարձեալ կրկնում եմ, անհրաժեշտ է վաղօրօք կազմակերպել առեւտրական ընկերութիւններ, եղածներին ընդարձակ դերք տալ, լինել հեռատես, լուրջ կերպով մտածել եւ գործել. եւ ոչ թէ գործել, յետոյ մտածել։

(Նոր-Դար) ԳՈՂԹՆԵՑԻ

ԱՆՈՒՇԵԱՆ ԿՏԱԿ

«Արեւելք»ի 2432 թերթովը Մ. Բարսեղ էֆ. Անոտէլեպեան Անուշեան կտակի մը կտակագրին պատմութիւնն ընելէ յետոյ հրաւէր կը կարդայ անոնց—որք տեղեկութիւն ունին յիշեալ կտակին, իւր կտակագրին, և իւր օրինաւոր ժառանգաց վրայով—, ունեցած տեղեկութիւննին հրապարակաւ յայտնել։ Այս հրաւէրին ի պատասխան, մանաւանդ թէ մարդասիրութենէ դրդեալ, կը փութամ ներկայիս ի յայտ բերել ճշմարտութիւնն, որոյ՝ Օսմ. Տէրութեան Արտաքին գործոց պաշտօնատան, Կ. Պոլսոյ Անգլ. դեսպանատան և Ազգ. Պատրիարքարանի կողմանէ կրած երեքկին վաւերականութիւնքն իսկ են իւր երաշխաւորութիւնքն։

Յօդուածագիրը կը պատմէ թէ «Համատան քաղաքէն երկուքին եղբարք Մասեհ Պապաճան Պետրոս և Մարտիրոս կուգան բնակիլ Մարգուանու մէջ, այնուհետեւ թողլով անդ իրենց ընտանիքն կը մեկնին անտի և կ'երթան ի Կալկաթայ ուր ժամանակ մը կենալէ վերջը Մասեհ Պապաճան Մարտիրոս կը վերադառնայ ի Մարգուան, ուր և կ'ամուսնանայ 1790 թուականին Ս.Հէմեան զերդաստանէն աղջկան մը հետ և ուստի մի և դուստր մը ունենալէ յետոյ անկէ ալ կ'ուղեւորի ի Կ. Պոլիս, ուր Սրմաքէշ խանը 4-6 տարի գապգիմալութիւն կընէ եւայլն. եւ թէ Մասեհ Պապաճան Մարտիրոս երկրորդ անգամ Մարգուան վերադառնալուն, ի մէջ բազմաց բարեգործութեանց իւր ստացուածոց տասանորդը կը նուիրէ Մարգուանու եկեղեցւոյն եւ Զարխափան Ս. Աստուածածնայ վանուց»։

Իսկ ես Կալկաթայի Անգղիական դատաբանէն վաւերացեալ և նոյն իսկ Մասեհ Պապաճան Մարտիրոսին ձեռօք գրուած կտակին Օսմ. Տէրութեան Արտաքին Գործոց Պաշտօնատանէն և Կ. Պոլսոյ Անգլ. Դեսպանատան կողմանէ վաւերացեալ պատճէնէն քաղելով կ'ըսեմ թէ՝ հանգուցեալ Մասեհ Պապաճան Մարտիրոս իւր կտակին մէջ կը յիշատակէ թէ ինքն ո՛չ եղբայր ունի և ո՛չ զաւակ, ըսելով թէ՝ «...ես հաւաստէն գիտեմ թէ չունիմ զոք ազգական...»։ Հետեւաբար սխալ է Պետրոսի՝ Մասեհ Պապաճան Մարտիրոսի եղբայր լինելն, (զայս կ'ապացուցանէ վաւերական ազգահամար մը եւս). սխալ է Մասեհ Պապաճան Մարտիրոսին Մարգուանու մէջ ամուսնացեալ լինելն, սխալ է Մասեհ Պապաճան Մարտիրոսին Մարգուանու եկեղեցւոյն որ և է բան նուիրած ըլլալը, ինչու որ ինքն իւր կտակին մէջ կը հրամայէ իւր կտակակատարաց 16 մասի բաժնելով իւր ամբողջ հարստութիւնը, 8 մասը (այսինքն ունեցածին կէսը և ո՛չ թէ 60,000 ռուփի, ոպէս կը պատմէ յօդուածագիրը) նուիրել Նախիջեւանու եկեղեցւոյն, իսկ Մարգուանու անունն անգամ չի տար, զոր անտարակոյս չէր մոռնար եթէ անդ ընտանիք և զաւակ թողած ըլլար. մինչ ժամանակը չէ՞ր բաւեր թէ Մարգուանու մէջ կամ այլուր Գալստանունի զաւակ մ'ունի։ Վերջապէս սխալ է Մասեհ Պապաճան Մարտիրոսի 1790 թուականին Մարգուանու մէջ ամուսնանալէ յետոյ 4-6 տարի ի Կ. Պոլիս Սրմաքէշ խանը Գապգիմալութիւն ըրած ըլլալը, վասնզի Մասեհ Պապաճան Մարտիրոս Կալկաթայի մէջ 1792 թուականէն սկսեալ ամեն տարի նորոգելով շարունակած է իւր կտակագրութիւնը մինչեւ 1795 թուին։ Ուրեմն տրուած այս տեղեկութիւններէս կը հետեւի թէ յօդուածագիրը կը շփոթէ Մ. Մինասի որդի Տալախեան Անուշ Մարտիրոսն՝ Պապաճան Մասեհի որդի Մարտիրոսին հետ եւ տարրերին ապացոյց մ'ըլլալու համար կը յաւելում թէ՝ Մ. Մինասի որդի Տալախեան Անուշ Մարտիրոս բնիկ Մարգուանցի է, ինչպէս որ կը վկայէ 1887 փետր. 28 թուականաւ Մարգուանի առաջնորդական տեղապահութեան կողմանէ առ Պատրիարքական Փոխանորդութիւնն Կ. Պոլսոյ ուղղեալ տեղեկագիրը (այն տեղեկագիրը կը ծանուցանէ նաեւ թէ Տալախեան անուն անձի մը ձեռքը իւր նախորդաց սրբով տրուած մի վկայագիր գտնուած է, բայց անկնիք և անստորագիր լինելուն կարեւորութիւն տրուած չէ) և իւր իսկ տապանաքարն որ կը գտնուէր Մարգուանու եկեղեցւոյն մէջ, այլ որ տեղէն հանուեցաւ յիշեալ եկեղեցւոյն նորոգման ժամանակ որ տեղի ունեցաւ 1825-1830 թուին Յակոբոս եպիսկոպոսի (որ վերջէն Կ. Պոլսոյ Պատրիարք ընտրեցաւ) առաջնորդութեան օրով. մինչդեռ Պապաճան Մասեհի որդի Մարտիրոսն է բնիկ Համատանցի, որպէս եւ կը յիշէ իւր կտակին մէջ ըսելով «Ես իսկ եմ ծննդեամբ և քաղաքաւ Համատանցի։»

Արդ՝ քանի որ այսքան ապացոյցներով հաստատեցի թէ յիշեալ կտակն չունի ո՛և է առնչութիւն Տալախեան զերդաստանի մը հետ և ըսել ուզեցի թէ հետեւաբար կտակն ալ չի կրնար կոչուիլ «Անուշեան կտակ» այլ «Մասեհ Պապաճան Մարտիրոսեան կտակ», պարտք կը մնայ ինձ բացատրել նաեւ թէ արդեօ՞ք ինչ պատճառաւ Անոտէլեպեան էֆ. շփոթած է Պապաճան Մասեհի որդի Մարտիրոսը՝ Մ. Մինասի որդի Տալախեան Անուշ Մարտիրոսին հետ։ Իմ կարծիքս այն է թէ յօդուածագիր էֆ.ն լսած ըլլալու է Տալախեանի՝ (1862-1864) ժամանակաւ Պոլիս գալով և ի ձեռին ունենալով վերեւ յիշուած անստորագիր և անկնիք վկայագիրն, յաւակնած ըլլալն ժառանգ կարգիլ Պապաճան Մասեհի որդի Մարտիրոսի կտակին։ Ուստի այս մասին կատարեալ եւ ստոյգ տեղեկութիւն մը տալու համար կ'ըսեմ թէ՝ այն ատեն թէ՝ Պատրիարքարանի և թէ Շէյխ-իւլ-Իսլամի դռնէն տրուած մի իլամին միջոցաւ՝ Տալախեանի հասկցուեցաւ որ ինքն ո՛ եւ է առնչութիւն չունի ծանուցեալ կտակին հետ։

ԿԱՐԱՊԵՏ ՕԼԿԵԱՆ

Այ-Ստեփանոս
29 մարտ 1892

Վառի առտի

ՌԱՎԱՇՕԼԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄԸ

Երբ Ռավաշօլի ձերբակալման լուրը տարածուեցաւ, ոչ միայն Փարիզի, այլ համայն Ֆրանսայի մէջ գոհունակութեան հառաչ մը արձակուեցաւ։ Այս ոճրագործին անպատիժ մնալուն վրայ ամեն ոք կը սկսէր յուզուիլ, վասն զի այս վերջին ժամանակներս գործուած կարգ մը եղեռանց եթէ ոչ հեղինակն, գէթ թելադրիչն եղած էր։

Մաժէնթա Պուլվարը գտնուող գինետան մը մէջ ձերբակալուած է այս եղեռնագործ։

Ռավաշօլ արդէն այս գինետունն եկած էր մարտ 15ի առտուն, Փլիչի փողոցին սպանութեան օրը, և նախաճաշի համար ուտելիք ուզած էր։

Գինեվաճառին աներձագը, Լէռօ անուն, սպասարկեց անոր։

Ճաշի միջոցին, Ռավաշօլ խօսակցութեան մտաւ Լէռոյի հետ։ Գինեվաճառը, Պ. Վէռի և իւր աներձագը, ոճրագործին պատմութիւններէն հետաքրքրուելով, աւելի ճշգրիտ տեղեկութիւններ կուզեն առնուլ, զորս յօժարա՛մ կուտայ Ռավաշօլ, իբր թէ ականատես եղած ըլլար այդ դէպքերուն։

Պ. Վէրի և իւր աներձագն, անոր տարօրինակ լեզուէն իրաւամբ կասկածելով, կը հեռանան անկից և չեն պատասխաներ։

Ռավաշօլ, անոնց լռութիւնը տեսնելով, երկաթուղւոյ ժամանակացոյց մը կը հանէ գրպանէն և առջեւը կը տարածէ. Յետոյ, երկար բարակ կը քննէ զայն՝ դաւաթ մը սուրճ խմած ատենը։ Բիչ յետոյ, հաշիւը կուզէ որ 25 ֆր. 75 սանդիմ էր։

Զմեկնած, Պ. Վէռի կուտայ ժամանակացոյցն.

—Առնեցէք պահեցէք, կ'ըսէ, քանի մը օրէն նորէն պիտի գամ ճաշել այն ատեն կ'առնեմ։

Ռավաշօլ մեկնելուն պէս, Պ. Վէրի և իւր աներձագն իրարու կը յայտնեն իրենց մտածութիւնները։ Լէռոյի առաջին զգացումն սա եղաւ թէ այդ եզական յաճախորդը մին էր այն կարգ մը ոճրագործներէն որ այժմ կը գտնուին ի Փարիզ։ Նոյն իսկ կարծեց թէ Ռավաշօլն էր այն։

—Կը նմանի անոր, ըսաւ. և իր համոզումն անդրդուելի եղաւ, երբ լրագրաց մէջ կարդաց ոճրագործին ճշգրիտ նկարագիրը։

—Եթէ ուրիշ անգամ գայ, աւելի ուշադրութեամբ կը դիտենք, կ'ըսէր Լէռօ։

* * *

Արդ, մարտ 18ին, ժամը չորսին ատենները, Ռավաշօլ, իր երկաթուղւոյ ժամանակացոյցն գալ առնելու խոստման վրայ հաստատ, վերստին եկաւ Պ. Վէրիի գինետունը։ Դէպ ի հաշուեհատանն յառաջացաւ, ժամանակացոյցն ուզեց և սեղանի մը առջեւ նստելով կերակուր բերել տուաւ։ Սեւ սափաթ և սեւ լօդիկ հագած էր եւ երկայն գլխարկ դրած։

Սպասը դրուելէն ետքը, լրագիրներ ուզեց, զորս ուշադրութեամբ աչքէ անցուց։

Ճաշի միջոցին խօսք մը չի հանեց բերնէն. [illegible] կերեւէր։

Ճաշած ատենը, Լէրօ զայն կը քննէր։ Անմիջապէս, յանձին այս իր դէմը նստող անձին, ճանչցաւ անգտանելի Ռավաշօլը։ Անոր կերպարանքը, շարժուածքը լիովին կը համաձայնէին լրագրաց տուած նկարագրին։

Այն ատեն, Լէռօ ըսաւ իր քեռայրին թէ համոզուած էր որ այդ մարդ Ռավաշօլն է և յարեց. «Թէեւ գլխուս փորձանք պիտի ըլլայ, բայց մեր պարտքն է զայն ձերբակալել տալ։»

Իսկոյն, Պ. Վէրի գնաց իր վաճառատան վրայի օժէլին տիրոջ, այրի տիկ. Սիմօզի և անոր խմացուց Լէռոյի համոզումը։ Տիկ. Սիմօզ վայրկեան մը չվարանեցաւ, դուրս ելաւ և ոստիկանատուն երթալով ոստիկանին մը խմացուց գործը։

Այս գործակալը Պ. Տրէզի ոստիկանատունը գնաց և ծառայի մը պատուիրեց որ եղելութիւնն անմիջապէս խմացնէ ոստիկանութեան գոմիսէրին, որ կը ճաշէր։

Մինչ այս մինչ այն, Ռավաշօլ հանդարտօրէն կ'աւարտէր իր ճաշը, միանգամայն շարունակելով լրագրաց ընթերցումը։

Կատարելապէս լմնցուցած էր ճաշը երբ ոստիկանութեան գոմիսէր Պ. Տրէզ որ անմիջապէս ընդհատած էր իր ճաշը, ծանուցեալ անձին ձերբակալման ձեռնարկելու համար, գինետունէն ներս մտաւ։

Պ. Տրէզ, իւր գրասենեկի ծառային հետ նստաւ սեղանի մը առջեւ, քիչ հեռի Ռավաշօլի սեղանէն, և ուզածին պէս քննելու համար զնա, երկու գաւաթ մաստերի գինի բերել տուաւ։

Ռավաշօլի ակնարկէն չի վրիպեցաւ նորեկին ժամանումը։ Հաշիւն ուզեց, առանց ընդունելու սուրճն զոր հրամցուցին կուզէին։ Անհանգիստ և մտահոգ կ'երեւէր։ Հաշիւն իրեն ներկայացուելուն պէս, երկու ֆրանքնոց մը և չորս սու հանեց քսակէն։ Հաշիւը 2 ֆր. 10 սանդիմ էր. «Մնացածն ալ ձեզի վար դրէք» ըսաւ Լէռոյին։ Եւ, գլխարկն առնելով աշխուժիւ դէպ ի դուռը վազեց։

Բայց Պ. Տրէզ անմիջապէս ցատքեց Ռավաշօլի ետեւէն, և գինետան սեմին վրայ իսկ անոր օձիքէն բռնեց։

* * *

Կէս օրը գրեթէ քսան և հինգ վայրկեան անցած էր. այդ միջոցին, գինետան մէջ տասն և հինգի չափ յաճախորդներ կային, որք նոյնպէս խանութին առջեւը վազեցին։

Դուրսը, Ռավաշօլ յուսահատ ընդդիմութիւն մը կ'ընէր։ Մէկ ձեռքով սուսերաւոր գաւազան մին էր բռնած, և միւսովն՝ բէվոլվէր մը զոր Պ. Տրէզի վրայ կ'ուզէր պարպել։ Ոստիկանք գոմիսէրին օգնութեան հասան և յաջողեցան Ռավաշօլին ձեռքերէն խլել սուսերաւոր գաւազանն և բէվոլվէրը։

Անմիջապէս շղթաներով կապեցին ձեռքերը, մինչ Պ. Տրէզ, Ռավաշօլի ճակատին կրթնցնելով բէվոլվէրը կ'ըսէր. «Քալէ, ապա թէ ոչ կը պարպեմ։»

Ոստիկանք ձերբակալեալը տարին Սէն-Մարթէն թաղի կեդրոնական պահականոցը։

Ճամբան, Ռավաշօլ, ամբապէս կաշկանդուած, աղաղակներ կ'արձակէր։ Սաստիկապէս կը խոժոռուէր, չուզելով յառաջ երթալ, ամեն վայրկեան սոսկալի ցնցումներ տալով ոստիկանաց, զորս կը փորձէր գետնահարել։ Ալպուէի փողոցէն դուրս ելնելով, Շաթօ տ'Օ փողոցին անկիւնը, գետին ինկաւ եւ հողին վրայ քաշքշուեցաւ։ Ոտքի հանեցին, թէեւ դժուարութեամբ, եւ ստիպեցին զայն որ ճամբան շարունակէ։ Պահականոցին առջեւ հասնելուն, գոչեց. «Ա՜հ, լմնցա՜ւ, բռնուեցա՜յ։»

Պ. Տրէզի հրամանաւ, երկու գործակալք վրան գլուխը խուզարկեցին. շատ մը ուրիշ առարկաներու հետ, գտնուեցան վեց հարուածեան լեցուն երկրորդ բէվոլվէր մը, բէվոլվէրի վեց փամփուշտներ պարունակող տուփ մը և քսակ մը ուր հարիւր ֆրանք կը գտնուէր։

Ցասումէ ցնցելով կապկպուած, Ռավաշօլ կառք մը դրուեցաւ և ոստիկանութեան երեք գործակալք կեդրոնական բանտ տարին զայն, ուր հարցուցին թէ իրա՞ւ Ռավաշօլն էր.

—Ձեր յիշեր, պատասխանեց։

Եւ սկսաւ հեգնօրէն ծիծաղել։

Քիչ յետոյ ոճրագործին ինքնութիւնը բացարձակ հաստատուած էր։ Ճիշդ Ռավաշօլն էր զոր բռնած էին։ Իրմէ առաջ բռնուած իր մեղսակիցներն երես երեսի բերուելով անոր հետ՝ ճանչցան զայն։

Իր ձերբակալումէն ի վեր միշտ կը պօռայ կը կանչէ։ Դիւրութեամբ կը խօսի, թէեւ բոլորովին անուս է։

Այս ահռելի աւազակին բոլոր հնարքները, որք խումբ մը կը կազմէին, ձեռք անցած են, բաց ի կնամալ Մաթիէօ։ Ի մօտոյ պիտի ըլլան եղեռնագործ ատենին առջեւ։

—Չեմ ուզեր աշխատիլ, յայտարարած է Ռավաշօլ, վասն զի աշխատելով ապրուստս հազիւ կրնամ ճարել և վարպետս միայն կը հարստացնէ։ Արդ, պէտք է որ գողնամ և, ի հարկին, սպաննեմ՝ ինձ պէտք եղած ստակն հայթայթելու համար։

ԼԱՆՕԼԻՆ

ՔՐԷՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ

ԼԱՆՕԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ այրուածոց կեղեքուածներու։

[illegible] մորթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մա[illegible]

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման գոյնի պահպանման։ դուլթեանց ընդդէմ մորթի հիւանդութեանց։ [illegible] արիւնըր-

Կը վաճառուի ամեն դեղարանս դեղօրէից ու անուշահոտութեանց մեծ եւ նոցներու մէջ։

Գործակալ եւ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս
Մ. Ս. ՖՐԻԵՅԼԻԽ
Կալաթա, Մերթեպանի փողոց, Գրիստաճեան խան։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ.

Մայրաքաղաքիս գլխաւոր վարժարաններէն միոյն համար դասախարակուհի մը կուզուի որ լինի ուսեալ, անբասիր, և վկայեալ Ազգ. վարչութեան Ուսումնական Խորհրդէ։

Դիմել Արեւելքի խմբագրատունը 2—3

ՆՈՐԱՏԻՊ ԴԱՍԱԳԻՐՔ
Ի պէտս Տղայոց Հայոց
ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՑ
Մասն Բ. Տպագրութիւն Երկրորդ։
Կեդրոնատեղի՝ ԳՐԱՏՈՒՆ Պ. ՊԱԼԵՆՑ
(Յաջորդ Յ. Գափաֆեան)
Գին 5 ղրուշ գոհացուցիչ զեղչ 4—10

ԹՈՎՄԱՍ ԱՃԷՄԵԱՆ
ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՀԱՅ ԴՊՐՈՒԹԵԱՆՑ
Վկայեալ Ցազգ. Ուսմն. Խորհրդոյ

Պատրաստ է դասախօսել մայրաքաղաքիս Ազգային վարժարանաց մէջ։
Դիմել Առ. Խմբագրութիւն Ա. Խալէի։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հրատարակուեցաւ Տոքթ. Ժօզէֆ Պերմանի ԴԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԸ ՈՉ ԿԱԶՄԱՅԻՆ Է ՈՉ ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ անուն ֆրանսերէն գրքոյկն որ մեծ ընդունելութիւն գտած էր Փարիզ եւ որուն երկու տպագրութիւններն սպառած են արդէն։ Թուրքիոյ համար այդ գրքոյկի վաճառման կեդրոնատեղին է Ա. Տ. Զուհաճեան, Ղալաթիա, Խավեար խան, Թիւ 10։

ԳՐԱՏՈՒՆ
ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
Ի ԿԵՍԱՐԻԱ
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՊԱՇՊԱԳԻՐԿԵԱՆԵԱՆԻ
Հաստատեալ 1877

Հայերէն, Թուրքերէն և ֆրանսերէն գրքեր և դասագրքեր.—դպրոցական և գրասենեկի պէտոյք.— այլ եւ այլ տեսակ թղթեր եւն. եւն։

Գրատունս արդէն բազմաթիւ հեղինակաց և գրավաճառաց հետ զանազան պայմաններով ուղղակի յարաբերութեան մէջ լինելով՝ պատրաստ է գործ ունենալ ամեն Մեծ. հեղինակաց և գրավաճառաց հետ որք կը գտնուին ի Պոլիս և այլուր, ուստի կը հրաւիրենք զնոսա և ամեն գրասէրներ դիմել Գրատունս ուր նորանոր միջոցներ ունիմք ի ձեռին գոհացնելու մեր ամեն կարգի յաճախորդները ամենաչափաւոր գիներով։ 2—3

ՏՈՔԹՕՐ
ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՐՄԱՆ
ուղեղի, ողնածուծի եւ բովանդակ ջղային դրութեան վերաբերեալ ախտից
Ամեն օր, յետ կիսաւուր 23
ի Բերա Պէքեար փողոց թիւ 9

ՏՈՔԹ. ԲԱՒԼԻ ԱԼԻՔԵԱՆ

Կը դարմանէ ստամոքսի ախտաց, թոքային, խոլի, արեան նուազութեան և ընդհանուր տկարութեանց ենթակայ եղող հիւանդները։

Եւ ի մասնաւորի կը դարմանէ ՀԻՒԾԱԽՏԷ (վէրէմ) վարակեալ հիւանդներն եթէ երբէք վերջին աստիճանի չեն հասած, և այս մասին յաջողութիւն գտած է շնորհիւ իր անձնական փորձառութեան և բազմամեայ լուրջ աշխատութեան։

Կը գտնուի ամեն երեքշաբթի ուրբաթ և կիւրակէ օրերն մինչեւ կէս օր ի Պոլիս մաքսատան դիմաց Ալիքեան էֆ.ի դեղարանը նոյնպէս հինգշաբթի օրերն Գում գաբու Հայոց Պատրիարքարանի անկիւնը Մանիկեան էֆ.ի դեղարանը։

Կարօտ հիւանդներն երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը ձրիապէս կը դարմանէ։ 19—20

Նկարիչ Ոսկեզօծող եւ Տառագիր
Մ. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Կը ծանուցանէ իւր մեծարգոյ յաճախորդաց և արգոյ հասարակութեան թէ՝ այս անգամ իւր նկարչատունը փոխադրած է ի Համիտիյէ (Էսկի-Զապթիէ) ճգատալ թիւ 19 Մեծ. Բարսեղ աղա Ղազարոսեանի Սօպայի վաճառատան վերնայարկը, ուր կը շարունակէ կատարել նկարչական ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ յանձնարարութիւնք. մասնաւորապէս վաճառատանց համար կը պատրաստէ ամեն լեզուով եւ գրերով ցուցանակներ (Թապելօ), նոյնպէս ապակիոյ վրայ նորաձեւ [illegible] հայերէն փայլունութեամբ կը գրէ անջնջելի ոսկեզօծ գրեր և նկարներ. յանձն կառնու նաեւ [illegible] շինութեանց ամեն տեսակ նկարչութիւն, գործակցութեամբ հմուտ վարպետաց։

Գիները չափաւոր, Գործերուն մաքուր և անթերի լինելուն համար [illegible] կը տրուին։ 16—25

Փարիզի բոլոր վայելչասէր տիկնայք կը գործածեն Տիֆանը, Սառա Պէռնար Փուտրան, և Տիֆան հաստատութեան վաճառատան միւս բոլոր մտապրութիւնները։

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ՊՐՈՒՍԱ

Ինչպէս ասկից յառաջ մի քանի անգամ՝ հրատարակած էինք յատուկ ազդարարութեամբ, Պրուսայի Շերամաբուծական վարժարանի դասախօսութիւնք պիտի սկսին ապրիլ ամսոյ 8ին չորեքշաբթի օրը։ Ուստի սոյն դասանդութեանց հետեւելու փափաք ունեցողներ ի Պրուսա պէտք է գտնուին նոյն օր։ Նոյնպէս և աչքրանի սերմնութեան կարգի աշակերտաց վարժարանի երկրորդ գանուիլ նոյն օրն ի վարժին ներկայ[illegible]։

Զատկական մեծ տօնին յատուկ քաղց[illegible] ոսկեզօծ, գեղանկար և ընտիր՝ այլ եւ այլ մեծութեամբ. յատկապէս պատրաստուած իբր լաւագոյն նորութիւն մը. փափաքողք կրնան տեսնել կամ գնել դիմելով «Բիւզանդեան գրատուն» ի Պահճէ-գաբու, Թիւ 4 առ Զ. Թորոսեան. գները չափաւոր, հատը 30 փարայէն սկսեալ։

Գրատան նոր թերթերն		ղր.	փր.
Monde illustré	պատկեր. շաբթերթ.	3	—
Journal pour tous	» »	1	—
Musé des familles	» »		30
Revue encyclopédique		5	—

Ա Լ'ԷԹՈՒԱԼ
Նորաձեւութեանց վաճառատուն
398. Մէրա մեծ փողոց. 398

Պատիւ ունի ծանուցանել իր յաճախորդաց՝ ՅՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆ ուր կը գտնուին 5500 զոյգ կաշիէ և մետաքսէ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ՝ անհուն պէսպիսութեամբ, ինչպէս նաեւ Շանթիյիի ԺԱՆԵԱԿՆԵՐ բոլորովին սեւ մետաքսէ, $3\frac{1}{2}$ մատ լայնութեամբ՝ կանգունը 1 ղրուշէն, $4\frac{1}{2}$ մատ լայնութեամբ՝ կանգունը 60 փարայէն, $5\frac{1}{2}$ մատ լայնութեամբ՝ կանգունը 2 ղրուշէն. բոլորովին փայլուն սեւ մետաքսէ Շանթիյիի ՎՕԼԱՆՆԵՐ, $1\frac{6}{8}$ կանգուն երկայնութեամբ՝ շրջազգեստից համար, 20 կանգունը 40 ղրշէն, տեսակ տեսակ ժապաւէններու՝ վերջին նորաձեւութեանց համեմատ, կրկին երես՝ երփաւոր եզերքով և խիստ գեղեցիկ տեսակէ, 5. թիւին կանգունը 1 ղրուշ և 12. թիւինը $2\frac{1}{2}$ ղրուշ ՎԶՆՈՑՆԵՐ, ԷՇԱՌՓՆԵՐ Լ ԿՐԿՆՈՑՆԵՐ բուն սպանիական սեւ և քրէմ մետաքսէ, և տեսակ տեսակ ՓՈՂԿԱՊՆԵՐ վերջին նորաձեւութիւն, հատը 5 ղուրշէն սկսեալ։

Վերոյիշեալ նիւթերու ցուցադրութիւնը և վաճառումը պիտի սկսին յառաջիկայ երկուշաբթի 4 ապրիլ (Ն. Տ.)։

Վաճառատունն արդէն հանրածանօթ է իւր գնոց աժանութեամբը։ 10—10

ՆԻՔՕԼԱ ԱՆՏՐԻՕՄԷՆՕ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ
[illegible] Թիւ 99

Պ. Նիքօլա Անտրիօմէնօ այս անգամ Եւրոպայէ բերել տուած է լուսանկարչութեան յատուկ բազմաթիւ նորահնար գործիներ թէ՝ մեծ և թէ՝ փոքր լուսանկարներու պատրաստութեան համար։ Պ. Նիքօլա Անտրիօմէնօ ինքն անձամբ կը հանէ իրեն դիմող բազմաթիւ յաճախորդաց լուսանկարները։ Իբրեւ ապացոյց իւր կատարեալ յաջողութեան և յաճախորդացը հարկ եղած ապահովութիւնը տալու համար կը ծանուցանէ որ եթէ լուսանկար մը առաջին անգամ չյաջողելով տիրոջը կողմէ մերժուի, պատրաստ է երկրորդ անգամ հանել զայն։ Ով որ կը փափաքի թէ՝ աժան գնով, թէ շուտ և թէ բնականին նման լուսանկար մը ունենալ կրնայ առիթէն օգուտ քաղելով դիմել Պ. Նիքօլա Անտրիօմէնօի լուսանկարչատունն, ուր ամեն կերպիւ գոհ պիտի մնայ։

Ինչպէս որ յստակ և պայծառ օրերու մէջ, նոյնպէս ամպոտ և մառախլապատ օրերու մէջ եւս լուսանկարք ամենայն յաջողութեամբ պիտի հանուին նոր գիւտերու շնորհիւ։

Զգուշացէ՛ք կարգ մը անձերէ, որք ինքզինքնին իբրեւ լուսանկարիչ կը ներկայացնեն։ 30—90

(CUNARD) ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ.

«Շերպուրկ» շոգենաւը, նաւապետ Ճօն Քինկ, ասա հասաւ։

«Մարաթօն» շոգենաւը, նաւապետ Սթեֆէնս, Կլասկովէն և Լիվրբուլէն ասա կը սպասուի դէպի ամսոյս 26ին։

ՓԱՓԸ ՍԻՐԱՍԻՐԻ
ԻԼԱՆ

Թուֆէնք մուայէնէ դօմխօնըրնոա միւսխախուէմ միլաղիմը սանի Նավէր ադանըն 306 սէնէսինէ միւթէրաքիմ սաքէրի մաաշմթը խչինն Փի. 8 մայիս սէնէ 308 Թարիխլի վէ 2381 ղրուշա Նամէրգ Նիզամիյէ խազինէսինէն միրիմիչ օլան պիր գըթա սուրէթք զայ օլմուշ օտուղընտան Թարիխը իլանէն 15 կիւնէ գատար տաիրէի Ասկէրիյէ մուհասէպէթը ումումիյէ տէօրտիւնճի շուպէսինէ կէօթիւրիւլմէսինի հալանէ եէնիտէն սուրէթը Թահրիրի մադարրէր պուլունտըղընտան վէ պիլաէն ալէն էվէլքինին հիւքմի գալմայաճաղը իլան օլունուր. Նօ. 18 3—3

Տաիրէի Ասկէրիյէ ադարընտան կիւլխանէ փուրունլըրն պիր պալ պազգալ վէ Իսկիւտար փուրունըրն բէգա պիր պալ պազգալ վէ պիր պալ քանմէ տիւքեանլարըն միւսթաճիրը մուզամմէրմի Շուպալ ղանէյինոտէ խմխճամ պուլունտըղընտան իճարը մահ պէ մահ թէսլիմ օլունմագ շարթը իլէ խմիճար իմզէյ իմթեյէնլերին մազամը վալայի Սէրասկէրի մուհասէպէթ տաիրէսի լիւպէի մախսուսէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի. Նօ. 19 3—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,439,944
ՀԱՍՈՅԹ 1890 ՏԱՐՒՈՅ 2,488,197

ՆՕՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,975,500
ՀԱՍՈՅԹ 1890 ՏԱՐՒՈՅ 1,048,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վստահելի ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած րամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. Նաև երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ելոյն համար մինչև ցարդ տուեալ վնասին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼԻ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերու ս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կր. սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԷՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ և Պոլսոյ վերակացու նոյն Ընկերութեան,

MORRHUOL DE CHAPOTEAUT

ՇԱՓՕԹՕԻ ՄՕՐԻՒՕԼԸ

Մորիւօլը կը ներկայացնէ զուտ մորիւ ձկան իւղի բոլոր կազմական սկզբունքները, բացի իւղային հանգամանքէ։ Ամէն մարդ գիտէ մորիւ ձկան իւղի անպատեհութիւնները, ճաշակի և հոտոտելեաց անախորժ է և շատ անգամ անմարսելի ու փորհարութիւն յողով։ Մորիւօլով բոլոր այս անպատեհութիւնք կ'անհետին, և այսօր քաղաքային և զինուորական հիւանդանոցներու և անկելանոցներու մէջ բժիշկները չափազանց ուրախ են ունենալով Մորիւօլը, դեղ մը որ ախորժակը կը զօրացնէ, որ հիւծախտաւորներու դէմքին կուտայ բնական կարմրած գոյնը, որ կը բուժէ հազը և գիշերային քրտինքը, և հիւանդին կը շնորհէ ուժի և բարեկեցութեան աճում։ Մորիւօլը աղուոր առ կը տրուի առանց դժուարութեան, խոյսն կը բարեփոխէ կազմն այն անձանց որք յաճախակի հարբուխներու ենթակայ են։ Մորիւօլը ամենևին չի նմանիր մորիւ ձուկ լուծած մզուած քներուն. պզտիկ կլոր գնդիկներու մէջ գրուած է. իւրաքանչիւր կը ներկայացնէ թուխ մորիւ ձկան իւղի ծանրութեան 25 անգամը, բժիշկները կը նկատեն այս դեղահատը գործնական ակնբանից ամենէն ճոխը։

Կեդրոնատեղին ի Բարիզ, Վիվիէն փողոց, 8։

VIN DE PEPTONE
CHAPOTEAUT
ԳԻՆԻ ՇԱՓՕԹՕՅԻ

Կերակուրները ստամոքսային հիւթի զօրութեամբ մի մասնաւոր նիւթի կը վերածուին որ բէբթօն կը կոչուի և որ արեան մէջ անցնելով մարմնոյ այլ և այլ մասունքը անընդհատ վերակազմելու կը ծառայէ. ուստի եթէ ստամոքը հիւանդ լինի, սա ամենակարևոր գործողութիւնը 'ի կատար հանելու ոյժն ու զօրութիւնը չը պիտի ունենայ բնականաբար. տոր համար Մ. Շափօթօ բէբսինի միջոցաւ բէբթօնի վերածեալ եզի միսով նոյն իսկ ստամոքսի ուղղակի գործողութենէն արտադրեալին նման մի բէբթօն ձեռք բերած է որով կրնան սնունդ առնուլ շատ ծանր և բոլորովին մարսողութենէ զուրկ ստամոքս ունեցող հիւանդներ, ինչպէս են անարիւնք, հիւծեալք, ապաքինեալք, և զանազան պատճառներով տկարացած անձինք. ասկէց զատ կրնայ նաևտղայոց աճումը դիւրացնել և ծերոց ալ սնունդ մատակարարել.

CHAPOTEAUT Pharmacien, 8, rue Vivienne, PARIS C
Et dans les principales Pharmacies.

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տոքթէօր Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղէնաց, է գաղտնահամ և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ատոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդիւնքը ստոյգ գիտուն ամէն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր ան-վայ/արկլի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց ասանուններն տրուած է. ջերմն և տարասա, թազուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ մահահոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգտակար ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգին համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Պոլսոյ։ 22

COMP RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ, ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 30/11 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Գշ. 31/12 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով

Դշ. 1/13 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Դշ. 1/13 Սուրհանդակ դէպի փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչև պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։

Եշ. 2/14 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ — Ապրիլ 1/13, երկուշաբթի օրը կ'սկսեն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող սուրհանդակք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիպոլի, Լաթաքիա, Յաֆա, և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւուն։ 10

ՖԱՆԷԼԱՑԻ ՀԻՒՍԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՍԼԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

Ի Մահմուտ փաշա, Քիւրքճի խան, Թիւ 26 եւ 15, եւ Պահճէ Գաբու, Մաքսատանցկարգ, Թիւ 44 Թօհաֆճեան վաճառատունը.

Թէ' մեծ և թէ' փոքր քանակութեամբ՝ տրանց, կանանց և տղայոց համար՝ անխառն բրդէ, մանածէ եւայլն ուզուած թանձրութեամբ և ուզուած չափով յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին ու պատրաստ կը ծախուին ֆանէլա շապիկներ, վարտիքներ, մուշտակներ եւայլն։ Մեր ապրանքները կը մրցին եւրոպականներուն հետ թէ' աժանութեամբ, թէ' դիմացկունութեամբ և թէ' իրենց նուրբ ճաշակով. Ցաճախորդք ամէն կերպիւ գոհ պիտի մնան։

ՅՕԴԱՑԱՒԸ ԵՒ ՄԻՋԱՆՑՔԻ ՔԱՐԸ

ՉԵՆ ԿՐՆԱՐ ԲՈՒԺՈՒԻԼ ԱՌԱՆՑ ԼԻԹԻՆԻ

Տ. ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ ԼԻԹԻՆ Աղի հատիկները, փոքր քանակութեամբ առնուելով, քիչ ատենուան մէջ կ'անհետացնեն աւազն եւ քարը (մէզին հետ մէկտեղ քշուող միւս անլուծելի նեթերն ալ)։ Ասով է որ այնչափ ազդեցիկ են վերոյիշեալ հիւանդութեանց դէմ։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. Ի Բարիզ եւ դեղատանց մէջ։

ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ

ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃ ՌԱՏՈՒՆ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՀԱՄԱՅՆ ԵՒՐՈՊ. ԹՈՒՐՔԻՈՅ, ԱՍԻԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

ՖՐԱԹԷԼԼԻ ԿՈՒԼԷՆՊԵՐԿ

Առեւտրական Անուան Ներքեւ

Այս վաճառատուն կը յանձնարարուի հասարակութեան և ամէն մրցման կրնայ դիմադրել իր կերպասներուն ընտիր յատկութեամբը, պատրաստութեան տոկունութեամբը, ինչպէս նաև հանդերձին գեղեցիկ կտրուածքովը։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑՔ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Թիւնէլի քով Թիւ 2, եւ Քարաքէօյի կամուրջին գլուխը Թիւ 28

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ

Հալէպ
Քավալա
Ռուսճուք
Զմիւռնիա
Վառնա
Պուրկաս
Փիլիպէ
Բոր-Սայիտ
Սելանիկ
Սամսոն
Մերսին
Քիոս
Թարսուս
Ատանա
Պէրութ
Դամասկոս
Տրիպոլիս (Սուրիական)
Եաֆա
Աքեա
Աղեքսանդրիա
Գահիրէ եւն. եւն.

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն' ԲԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Պաթումի միջև կանոնաւորագնացութիւն

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անտոլէ որ ապրիլ 13ին Մարսիլիայէն և ապրիլ 20ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Արմենիա որ պիտի մեկնի ապրիլ 19ին

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղեւորաց և ապրանքի

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ԲՂՊՈՒԼ
Մումհանէ Սիթէ Ֆրանսէզ

5

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլի և Միջերկրականի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Ափրիքօ	3000
Ֆէրոս	4000	Թասարիօ	3000
Օսմանլի	4000	Նէքթեօ	3000
Սեսոստրիս	3250	Բէրա	3000
Թիպս	3250	Լոթուս	800
Մակեդոն	3250	Օլիմբոս	800
Մարիօթիս	3250	Սեթի	700

Օսոյրէս շոգենաւը դէպի ապրիլ 1ին Լիվըրփուլէն հոս կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ.

14

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Սըբէսէլ Անգլեոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտէսայի միջև

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալդանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անձէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանտէր	1700
Ապօլլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօզօ	3000	Կրոտօ	2200	Քուիդօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պօրօտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Բրատօ	2000	Հիմպա	7000	Րօլլօ	3000
Քաֆֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Րօմէօ	3500
Կէյրօ	2600	Ալսօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիբսօ	2500	Ճիանօ	2300	Սալէրնօ	4000
Կամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Կատօ	2000	Քօլբինօ	4200	Սաֆօ	2000
Կօմօ	2700	Քօմնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	5500	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թասսօ	1200
Տիդօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլէտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրբէտօ	900
Տուրօ	4800	Մարդէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրաքօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էլտոնատ	2600	Մուրինօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆլիսէս	200
Էրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճէմօ	200
Ֆալքօն	800	Օտրանտօ	4500	Ջէրօ	140
Ֆէտօ	700	Օգօ	2000	Մօզէլթօ	120
Լէճիբէլն Մօնարք					8000
Բիրմիըն Մօնարք					8000
Լըդիըն Մօնարք					8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քուչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

7

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՀՕՏԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՏԻԱՖԱՆ
Կ. ՄԱԶԻՆԵԼՕ ԵՒ ԸՆԿ.

ՓԱՐԻԶ — 32, Օբերայի ծառուղին, 32 — ՓԱ. ԻԶ

ՀՕՏԱՒԱՒՈՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՆՈՒԹՔ

ՏԻԱՖԱՆ

ՓՈՒՏՐԱ ՍԱՌԱ ՊԷՌՆԱՐ

Ռուսական Օտը Բոլոնէ
Ա լա Բօ Տ'Էսբանեէլ ջուր
Ֆեստրա անուշահոտութիւնք
Ռէժանի անուշահոտութիւնք
Սառա Պէռնար »
Տիաֆան կաթ Իուիսի
Էլիքսիր, էքսթրէ, արդուզարդի ջուր, եւայլն

Կը վաճառուի հօտեղինաց ամէն աղէկ վաճառատանց մէջ։

ԱՆՈՒՇԻ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԻ ՍՊԱՍՆԵՐ
ԱՆՈՒՇԻ ՍԿԱՀԱԿՆԵՐ, ԴԳԱԼՆԵՐ ՈՒ ՍԿՈՒՏԵՂՆԵՐ

ԳԵՂԱԿԵՐՏ ԵՒ ԶԱՐԴԱՐՈՒՆ

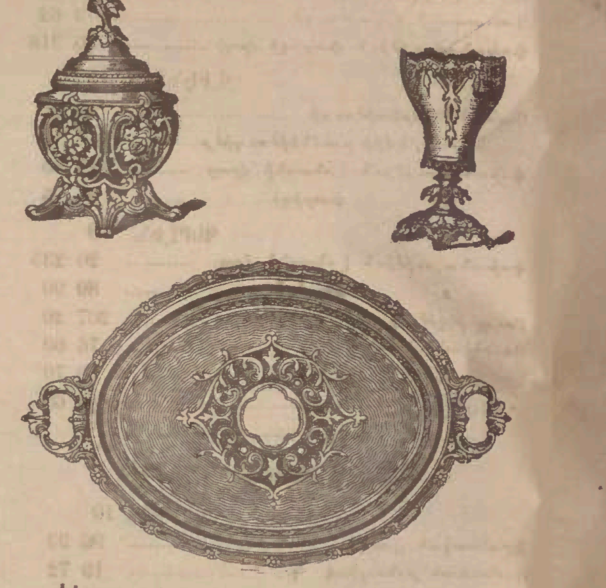

Վերոյիշեալ նիւթերն, որոնք տեղւոյս հայ արհեստաւորաց ճարտարարուեստին արծաթագործեալ են հարիւր այլ արծաթով ու նուրբ ճաշակաւ մը պատրաստուած և բուն իսկ արծաթեայ անօթներէն բնաւ տարբերութիւն չունին, փափաքողք կրնան դիմել ի Պոլիս Մեծ Շուկայ Վարագճը խան, վարի յարկ, թիւ 2, Ցավոլփ Թոլեանի սենեակը։

OREZZA

Հանքային ջուր երկաթախառն բթուածով, ամէնէն հարուստ երկաթի եւ ածխաթթուական մասին։

ԱՅՍ ՋՈՒՐ ՄՐՑԱԿԻՑ ՉՈՒՆԻ
ՍՏԱՄՈՔՍԱՑԱՒԵՐՈՒ—ՏԵՆԴԵՐՈՒ—ՔԼՈՐՈԶԻ—ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ԱՐԵԱՆ ՆՈՒԱԶՈՒԹԵՆԷ

ՑՈՒՑԱԶ ԵՆԱՑ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ԲՈՒԺՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՇԻՐՔԷԹԻ ՀԱՅՐԻՅԷ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1892 Մարտ 4էն սկսեալ մինչև Ապրիլ 20 Երկուշաբթի

(Բացի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղերէն ամուրջ էջնող շոգենաւուց երթեւեկութիւնք

		ծ. Ն.
12 5	Եէնիմ. Մեզա. Պէյ. Թարա. Եէնիք. (Եէնիքէ ի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի)	38
1 40	Եէնիմ. Մեզարք. Պէյլիքոզ. Թարա. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար (Ռ. Հիսարի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	37
2 50	Ռ. Ա. Գավաք Մեզա, Պէյք. Թարաբ. Պէյգոզ անկից մինչ. Գանտիլ. Ասիական եզերքի նաւամատոյցները հանդիպելով Գանտիլլիի շոգ. պիտի հաղորդակցի. և ուր. օրերը Օրթ. է գաւ Վանիք. Չէնկէլ Պէյլ. Գզկ Պէշ.	3'
3 5	Եէնիմ. Մեզարք. Պէյլիք. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պոյաճ Ռ. Հիսար. Ռ. Հիսարի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի. (ուրբաթ օրերը Պէպէք. Արնվ. Գուրչ. Օրթաք.	39
4 30	Եէնիմ. Մեզար. Պէյլիք. Թարպ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Պէշիք. ուր. օրերը Արնվ, Գուր. Օրթ	33
6 —	Եէնիմ. Մեզա. Պէյլիք. Թարպ. Եէնիք. Սթէնիա Միրկ. Պոյաճը. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ.	23
7 —	Եէնիմ. Մեզար. Պէյլիքոզ. Թարապ. Պէյգոզ Բոյջա. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնավ. Չէնկէլք. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Իւսկ.	25
8 —	Ա. եւ Ռ. Գավաք Եէնիմ. Մեզար. Պէօք. Թարապ. Եէնիք. Սթէն Միրկ Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիք.	32
10 —	Մեզարք. Պէյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնավ. Օրթաք. Պէշ.	23

Եէնիքէօյէն կամուրջ էջնող շոգենաւ

12 40	Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք.	20
1 10	Եէնիք. Սթէնիա Միրկ. Պոյճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Պէպէքի նաւամատոյցը հանդիպելով ուրբաթ օրերը Արնավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիք.	19
10 10	Միրկէօնէն ուղղակի կամուրջ	22

Առնաւուտքէօյէն կամուրջ էջնող շոգենաւ

12 15	Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիք.	23
1	Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.	20
1 20	Օրթաք. էն ուղղ. կամուրջ. [բացի ուր. է]	22
1 45	Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք	25
2 25	Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք.	23
3 —	Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. ուրբաթները 3 15ին	22
3 30	Պէպէք Արն. Գուչ. Օրթ. Պէշ. բացի ուր է	20
4 —	Ռ. Հիսար Պէպէք Առնվուտ. Գուր. Օրթաք. Պէշիք Գաւ. բացի ուրբ. է	37
4 15	Օրթաք. էն ուղղ. կամրջ. բացի ուր. է	32
4 45	Պէպէք. Արնվ. Գուր. Օրթաք Պէշք.	22
5 50	Պէպէք. Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. (բացի ուր. է)	28

Ասիական եզերքէն կամուրջ էջնող շոգենաւ

12 20	Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ.	34
12 30	Պէյգօզ Բոյջա. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Օրթք. (Գանտիլ. պիտի հաղորդակցի.) (Ուրբաթները բացի Օրթաք. էն Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.	22
1 10	Պէպէք Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիք. [բացի ուրբաթէ]	28
1 40	Պէյգօզ Բոյջա. Եէնիք Գանլճ. Միրկ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզ. Իւսկ. Պէշիք. Գաւ.	1
2 5	Գանտ. Վանիք. Չէնկլ. Պէյլէ. Գուզկ. Պէշիք.	34
3 5	Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկէլք. Պէյլէրք. Գուզկ. Պէշիք.	28
3 30	Պէյգօզ Բոյջաք. Չուպք. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտ. Օրթ, (Գանտիլլիի շոգենաւին կը հաղորդակցի. ուրբաթները բացի Օրթ. է Վանիք. Չէնկ. Պէյլ, Գուզկ. Պէշիք. պիտի հանդիպի)	32
4 20	Գան. Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գզկճ. Իւսկ. [բացի ուրբաթ է]	34
5 —	Պէյգօզ Բոյջ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսր. Գանտ Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գզկ. Պէշ.	19
7 —	Միրկ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթք. Գուզկ. Պէշիք. Իւսկ.	1

9 —	Պէյ. Թարպ. Պէյգ. Բոյջա. Չուպ. Գանլըճ Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ.	20
10 25	Պէյգօզ. Գանտ Չէնկ. Պէյլ. Իւսկ. (ուրբաթ օրերը Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ].	23
11 —	Չէնկէլ. էն ուղ. կամրջ. (բացի ուր.)	19
11 15	Գանտլ. էն ուղղակի կամուրջ բաց ի ուրբաթ օրերէ	25

(Բացի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

1 30	Պէշիք. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար	23
2 30	Պէշիք Օրթաք. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնք Թարպ Պէյօտ Մեզա. Եէնիմահալէ.	38
3 35	Գաւաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բոյջ. Պէյգ. Թարապ. Պէյ. Մեզ. Եէնիմահալէ	25
4 15	Պէշիք. Օրթ. Գուրչ. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար. Պոյաճը. Սթ. Ն. Եէնիք. Թարպ. Պէյլիքոզ. Մեզարք. Եէնիմահ.	23
5 15	Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլ. Միրկ.	1
6 —	Գաւաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգօզ. Թարապ. Պէյլիքոզ. Մեզարք. Գավաքներ	32
7 —	Պէշիք. Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ռ. Հիսար Պոյճ. Գանլ. Եէնիք. Թարպ. Պէյօք.	20
8 30	Պէշիք. Օրթ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Մեզար. Պէյ.	28
9 20	Պէշիք. Օրթաք Գուրչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ.	22
10 5	Պէշիկ. Օրթ. Գուրչ Առնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պոյճք. Միրկ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյօք. Մեզար. Եէնիմահ. (ուրբաթ օրերը] 10 15ին.	38
10 45	Ռ. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Սթէն. Եէնիք, Թարպ. Պէյլիքոզէ. Մեզար. Եէնիմ. (ուրբաթները չկայ)	32
11 20	Եէնիք. Թարպ. Պէյ. Մեզա. Եէնիմ. [ուրբաթները Պոյաճքիւղ]	39
11 35	Պէպէք Ռ. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Սթէն. Եէնիք.	1

Կամուրջէն Առնաւուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

2 5	կամուրջէն ուղղ. Պէպէք բացի ուր է	20

3 25	կամուրջէն ուղղակի Ռ. Հիսար [բաց ի ուրբաթէ.	
4 10	Ուղղակի Պէպէք	37
4 50	Ուղղակի Պէպէք [բացի ուր. օրերէ]	22
10 35	Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բ. Պաշճ. Պէյլ. բացի ուր է	28
11 15	Գաւ. Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար. Պոյաճքը.	1
11 45	Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք	20
12 —	Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ.	23

կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

		25
1 20	Ուղղ. Գանտլ. ուրբ. ները Իւսկ. Գուզկ.	34
2 —	Իւսկ. Պէյլ. Չէնկ. Պէպէք [Պէպէքէն Գանտիլ շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի].	
2 20	Ուղղակի Ա. Հիսար.	23
3 20	Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպուգ. Բոյջ. Պէյգ.	28
3 30	Ուղղակի Գանտլ. (բացի Ուր. օրերէ)	19
9 5	Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Գանտլ. Ա. Հիսար Գանլըճա. Բ. պաշճէ. Պէյգօզ (ուրբաթ օրերը ժամ 9 30 մինչև Գանտլ.	34
10 30	Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. ուր. օրերը 10 20ին Գուզկ. Արվ. Ա. և Ռ. Հիսար Գալճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշճ. Պէյգօզ	23
10 30	Պէշիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Բ. Պաշճէ Պէյթ. Մեզարք. Ռ. Ա. Գավաքներ.	25
10 40	Իւսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ)	37
11 —	Պէշիք. Գուզկ. Պէյլք. Չէնկէլքէօյ Գանտ. Պէյգօզ (ուրբաթ օրերը Իւսկ. պիտի հանդիպի)	19
11 22	Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ Բոյջա. Պէյգօզ (ուրբթ. Գուզկ.)	34
11 45	Գաւ. Գուզ. Պէյլ. Չէն. Վանիք Գանտ. (Փօթօրկալից օդերուն այս շոգենաւ Գանտիլլի չի պիտի հանդիպի)	22
12 —	Իւսկ. Գուզ. (Բացի ուր. և շաբաթէ)	28
		15

Առաւօտները Եէնիմահալլէէն ժամ 4 30 անցած և երեկոյները կամուրջէն ժամ 9 5ին Պէյգօզ և Պէյգօզէն 10ին և կամուրջէն 9 30ին Եւրոպական եզերք և 10ին Մեզարք էն և երեկոյները 10 40ին կամուրջէն Իւսկ. գացող շոգենաւք բնաւ չպիտի ընդունին։

Փոթորկալից օդերուն Սթէն. Մեզարպուրնու և Ց. Նաւակ շոգենաւ չպիտի հանդիպի։

ԽՈՒՆԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Խունկեարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Խունկեար
— —	— —	12 50	
12 30		1 20	7 10
1 —	7 — Պէշիք.	1 50 Պէշիք.	8 20 Պէշիք
1 30 Պէշիք.	8 — Պէշիք	2 20	9 5
2 —	8 Պէշիք.	2 50	9 50
2 30	9 — Պէշիք.	3 20 Վափ.	10 15 Պէշիք
3 —	9 30	3 20 Պէշիք.	10 30 Ֆէրպ.
3 30	10 — Ֆէրպ.	4 —	10 40 Գզկ.
3 45 Ֆէրպ.	10 15 Պէշիք.	4 30 Ֆէրպ.	11 —
4 10	10 40	4 45 Պէշիք.	11 30 Ֆէրպ.
4 40	11 — Գուզկ.	5 15 Վափ.	11 20
5 — Վափ.	11 — Ֆէրպ.	5 35 Պէշիք.	11 50
5 35 Ֆէրպ.	11 20	6 15 Ֆէրպօթ	12 — Գզկ.*
5 55	11 40	6 25 Պէշիք.	12 10
6 30	12 5	— —	— —
— —	— —		

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Խունկեարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Խունկեար
— —	7 — Պէշիք	— —	6 25 Պէշիք
12 30	8 — Պէշիք	— —	7 10
1 15	8 20 Վափ.	12 50	8 20 Պէշիք.
2 — Պէշիք.	9 — Պէշիք	1 20	9 5
2 30	9 30	1 50 Պէշիք.	9 45
3 20	10 — Ֆէրպ.	2 45	— —
3 45 Ֆէրպօթ	10 15 Պէշիք	3 15 Պէշիք.	10 15 Պէշիք
4 —	10 40	3 20 Վափ.	10 30 Ֆէրպ.
4 40	11 Ֆէրպ.	4 30 Ֆէրպօթ	10 40
5 35 Ֆէրպօթ	11 10	4 30 Պէշիք.	11 30 Ֆէրպ.
5 15 Պէշիք	11 45	5 15 Վափ.	11 20
6 —	12 5	5 30 Պէշիք.	11 40
— —	— —	6 15 Ֆէրպօթ	12 10

* Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ շաբաթ և տօն օրերը տեղի չպիտի ունենայ։

ՀԱՐԷՄ ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

2 30	Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակէ)
4 15	» » (բացի ուրբթէ)
10 40	» » (բացի ուր. և կիր. օրերէ)
11 25	» » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)
2 —	կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բացի կիրակէ)
3 45	կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (Բացի ուրբթէ)
10 10	կամուրջէն Հարէմ անաի Սալաճագ (Բացի ուրբաթ և կիրակի օրերէ)
11 10	կամուրջէն Հարէմ անաի Սալաճագ (Կիրակի և ուրբաթ օրերը ժ. 10 30ին).

ԽՈՒՆԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԽԱՍԿԻՒՅ ԵՒ ԳԱԳԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌՔԱՓՈԶ ՇՈԳԵՆԱՒԻ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45	Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 35	Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 —	Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 —	Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
4 30	Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
6 15	Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30	Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30	Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար

Ծան. — Ցէր միգապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գնացած տեղը պիտի մնան։